

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародного обліку і аудиту

**Галузь знань
Спеціальність**

Спеціалізація (за наявності)

05 Соціальні та поведінкові науки

051 Економіка

Міжнародна економіка

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

**МІЖНАРОДНА ТРУДОВА МІГРАЦІЯ
ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ГЛОБАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ**

здобувачки Парфенюк Вікторії Вікторівни

Науковий керівник: к.е.н., професор Козак Вадим Григорович

**Робота допущена до захисту
перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувачка кафедри: д.е.н., професор Галенко О. М.

**Робота допущена до захисту
перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Київ 2024

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	Теоретичні аспекти міжнародної трудової міграції
Розділ 2	Вплив міжнародної трудової міграції на глобальну економіку
Об'єкт дослідження:	Міжнародна трудова міграція
Предмет дослідження:	Вплив міжнародної трудової міграції на глобальну економіку
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Розробка рекомендацій для покращення шляхів регулювання міжнародної трудової міграції

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	визначити сутність поняття трудова міграція розглянути соціальні та економічні причини трудової міграції дослідити тенденції міжнародної трудової міграції у світі та Україні
У розділі 2	розкрити вплив міграції на глобальну економіку війна як каталізатор трудової міграції у світі і в Україні шляхи врегулювання міжнародної трудової міграції

**Завдання підготував
науковий керівник**

Козак В. Г.

«_____» _____ 2024 р.

**Завдання одержав
здобувач**

Парфенюк В. В.

«_____» _____ 2024 р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 57 сторінок, 2 таблиці, 6 рисунків, список використаних джерел з 42 найменувань, додатки.

МІЖНАРОДНА ТРУДОВА МІГРАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ГЛОБАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ

Об'єктом дослідження є міжнародна трудова міграція.

Предметом дослідження є вплив міжнародної трудової міграції на глобальну економіку.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – розробка рекомендацій для покращення шляхів регулювання міжнародної трудової міграції.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- визначити сутність поняття «трудова міграція»;
- розглянути соціальні та економічні причини міжнародної трудової міграції;
- дослідити тенденції міжнародної трудової міграції у світі та Україні;
- розкрити вплив міграції на глобальну економіку;
- війна як каталізатор трудової міграції у світі і в Україні;
- шляхи врегулювання міжнародної трудової міграції.

Практичне значення отриманих результатів. Розуміння механізмів та наслідків міжнародної трудової міграції допомагає країнам розробляти ефективні політики управління міграційними потоками. Це включає в себе встановлення правил щодо набуття робочих віз, забезпечення захисту прав мігрантів, що сприяє покращенню умов праці й життя для мігрантів.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2024

Рік захисту роботи 2024

Ключові слова: міжнародна трудова міграція, глобальна економіка, міграційні потоки, робоча сила, економічний розвиток, соціальна інтеграція, міграційна політика.

В і д г у к
на кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувачки факультету міжнародної економіки і менеджменту
освітньої програми Міжнародна економіка

Парфенюк Вікторії Вікторівни
на тему: «Міжнародна трудова міграція та її вплив на глобальну економіку»

В умовах глобалізації небаченої інтенсивності набула міграція - поряд з рухом товарів, капіталів переміщення населення є однією з найтипівіших характеристик сучасного світу. Однак це переміщення має для одних країн позитивний вплив, тоді як для інших – негативний. Тому значення міграційної політики як на національному, регіональному так і на глобальному рівнях закономірно зростає, її завдання ускладнюються, а механізми реалізації займають чільне місце в політиці держав.

У роботі, на підставі наукових джерел, було проведено дослідження термін «міграція», поняття «трудова міграція», а також види трудової міграції. Розглядаючи соціальні та економічні причини трудової міграції авторка виділяє серед них внутрішні та зовнішні. Важливим у роботі є висвітлення тенденцій трудової міграції.

Здобувачкою розглянуто вплив міграції на глобальну економіку та проаналізовано політику деяких країн стосовно міграції, особливо у частині пошуку шляхів до зниження її рівня у перспективі. Все це проілюстровано статистичними даними. Запропоновано шляхи регулювання міжнародної трудової міграції.

Зроблені висновки є логічним завершенням роботи, проте мають дискусійний характер, особливо стосовно пропозицій направлених для подолання економічних і соціальних проблем міжнародної трудової міграції.

До недоліків роботи можливо віднести використання застарілих літературних джерел, неточності в оформленні, стилістичні та орфографічні помилки.

У відповідності до Положення про запобігання академічному плагіату в ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (наказ № 13 від 16.01.2017 р.) кваліфікаційна бакалаврська робота Парфенюк В. В. перевірена на наявність академічного плагіату в програмному продукті, визначеному Університетом.

За результатами перевірки коефіцієнт схожості складає 3,52%, що є в межах допустимих норм.

Кваліфікаційна бакалаврська робота Парфенюк В. В. рекомендується до захисту перед ЕК з оцінкою 44 бали.

Науковий керівник
професор кафедри
міжнародного обліку і аудиту, к.е.н.

Козак В. Г.

31.05.2024.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ	5
1.1 Трудова міграція: сутність і види	5
1.2 Соціальні та економічні причини трудової міграції	10
1.3 Тенденції міжнародної трудової міграції у світі та Україні	16
РОЗДІЛ 2. ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ НА ГЛОБАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ	30
2.1. Вплив міграції на глобальну економіку	30
2.2. Війна як каталізатор трудової міграції у світі і в Україні	38
2.3. Шляхи регулювання міжнародної трудової міграції	46
ВИСНОВКИ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54
ДОДАТКИ	2

ВСТУП

Актуальність теми визначається сьогоdnішнім контекстом світової економіки та суспільства. Зростання глобалізації, швидкі технологічні зміни, демографічні тенденції створюють складні виклики для управління трудовими ресурсами і економічного розвитку. Міжнародна трудова міграція впливає на економічну активність країн, формування ринків праці, розподіл, переміщення капіталу, а також на соціально-культурні аспекти життя суспільства.

Міграція може мати як позитивний, так і негативний вплив на економіку країн. З одного боку, мігранти можуть стимулювати економічне зростання, заповнюючи вакансії на ринку праці, вносячи нові знання та навички, та інвестуючи в економіку країни прийняття. З іншого боку, міграція може призвести до конкуренції за робочі місця та ресурси, а також до зростання соціальної напруженості.

Дослідження цієї теми дозволить краще зрозуміти механізми функціонування глобальної економіки, сприятиме розробці ефективних стратегій управління міграційними процесами й створенню стійкого економічного розвитку на міжнародному рівні.

Серед авторів, які проводили дослідження про міжнародну трудову міграцію можна виділити: Н. В. Короленко, В. О. Маслова, Т. Г. Сухорукова та інші.

Мета дослідження: розробка рекомендацій для покращення шляхів регулювання міжнародної трудової міграції.

Завдання:

- визначити сутність поняття «трудова міграція»;
- розглянути соціальні та економічні причини міжнародної трудової міграції;
- дослідити тенденції міжнародної трудової міграції у світі та Україні;
- розкрити вплив міграції на глобальну економіку;
- війна як каталізатор трудової міграції у світі і в Україні;

- шляхи врегулювання міжнародної трудової міграції.

Об'єкт дослідження: міжнародна трудова міграція.

Предмет дослідження: вплив міжнародної трудової міграції на глобальну економіку.

Методи дослідження: методичною основою стали загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: метод наукового абстрагування, який використовувався при дослідженні форм трудової міграції на міжнародному ринку праці, табличний і статистичний методи (метод групування, динамічних порівнянь, кількісного аналізу), які допомагали досліджувати досвід окремих країн у вирішенні проблем трудової міграції та можливостей його використання в Україні, графічний метод, який використовувався для оцінки трудової міграції.

Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних та зарубіжних науковців, інформація Державної служби статистики України, відкриті Інтернет-джерела.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ

1.1 Трудова міграція: сутність і види

Суспільство сьогодні вже звикло до постійного регулярного взаємообміну різноманітними видами інформації, капіталів, методів ведення виробництва і т. д., які є рушіями розвитку міжнародно-правових взаємин. До одного з провідних різновидів такого обміну є обмін людськими ресурсами, що має назву «трудова міграція». У світі трудова міграція дійсно є надзвичайно вагомим феноменом, наслідками котрого нерідко є безліч найгостріших світових проблем як політичного, так і соціально-економічного характеру.

Саме слово «міграція» в перекладі з латинської мови має значення «переміщення». Пересування з одного пункту країни в іншій з прадавніх давен було властиве людству, тому й міжнародні переселення мали велике поширення ще з первісних епох. Основою для зародження такого суспільного феномену слугували загарбницькі військові походи, кочування скотарів, природні стихійні лиха, релігійно-політичні утиски і освоєння людиною нових земель для життєдіяльності.

У ході проведеного дослідження виявилось, що у сучасних дослідників немає єдиного погляду на тлумачення терміну «трудова міграція».

Під трудовою міграцією слід розуміти тимчасовий виїзд з метою працевлаштування або ж тимчасове переміщення з метою здійснення трудової діяльності. Для трудової міграції характерним є збереження постійних зав'язків між мігрантом та його родиною, як в інформаційних і особистих формах, так і в економічних [1].

У своїй роботі О. Лошенюк трактує поняття міжнародної трудової міграції як наслідок дії економічних і територіальних диспропорцій у забезпеченні

співвідношення між попитом і пропозицією робочої сили. Цей феномен він характеризує як рух трудових ресурсів у світовій економіці, який регламентується різноманітними державними та позадержавними установами, а також безпосередньо самими мігрантами, з урахуванням їх навичок, вмінь й трудового потенціалу з ціллю забезпечення соціально-економічних інтересів і усунення дисбалансів на ринках праці [2].

Натомість В. І. Мойсей вважає міжнародну трудову міграцію як економічне явище, що пов'язане з перетинанням трудовими мігрантами міждержавного кордону і продажем їх робочої сили в країнах в'їзду. Він виділяє дві основні риси, які притаманні міжнародній трудовій міграції і відрізняють її від інших форм пересування населення: це продаж праці в країні в'їзду і перетинання державних кордонів [3].

Відповідно до Закону України «Про зовнішню трудову міграцію», зовнішня трудова міграція - це переміщення громадян України, пов'язане з перетинанням державного кордону, з метою здійснення оплачуваної діяльності в державі перебування [4].

На нашу думку, підсумувати, трудова міграція - це рух осіб з однієї країни в іншу з метою знайти роботу або прийняти пропозицію щодо працевлаштування в іншій державі.

До функцій трудової міграції можна віднести:

- економічні:

- експорт трудових ресурсів: країна-експортер отримує валютні перекази від емігрантів, що стимулює економіку;
- зменшення безробіття: еміграція зменшує конкуренцію за робочі місця в країні-експортері;
- зростання кваліфікації: ротація мігрантів сприяє поширенню знань, навичок та досвіду, здобутих за кордоном;
- інвестиції: емігранти можуть інвестувати в економіку країни-експортера;

- демографічні:
 - зміна вікової структури: еміграція може призвести до старіння населення країни-експортера;
 - зміна етнічного складу: іммігранти можуть змінювати етнічний склад країни-імпортера;
 - зниження народжуваності: еміграція може призвести до зниження народжуваності в країні-експортері;
- політичні:
 - вплив на зовнішню політику: відносини між країнами-імпортерами і експортерами можуть залежати від міграційних потоків;
 - внутрішньополітична нестабільність: еміграція може призвести до політичної нестабільності в країнах-експортерах та імпортерах;

Поняття «мігрант» є універсальним, тобто відноситься до осіб, які перемістилися з місця свого звичайного постійного місця проживання на тривалий термін і з будь-яких причин. Втім, між окремими видами трудової міграції зазвичай розрізняють різні типи міграції, в залежності від того, чи хочуть чи планують мігранти на час переїзду повертатися в свою країну.

Відповідно, трудовий мігрант може або отримати статус постійного резидента (тобто країна перебування дійсно стає новою країною постійного місця проживання), або стати учасником лише тимчасової міграції (з метою подальшого переїзду в країну свого походження або звичайного місця проживання після закінчення певного терміну часу) [5].

У рамках тимчасової трудової міграції нерідко розрізняють ще кілька видів трудових мігрантів. Сезонна міграція – це міграція працівника, праця котрого пов'язана з сезонністю і здійснюється тільки протягом певного періоду року. Циркулярна міграція - це вид міграції, при якій громадяни багаторазово переміщуються між кількома країнами.

Також трудова міграція розрізняється за рівнем кваліфікації, при цьому трудових мігрантів прийнято характеризувати як малокваліфікованих або ж висококваліфікованих робітників. На державному рівні різні уряди застосовують відмінні критерії для оцінки навичок працівників. Але на міжнародному рівні системи класифікації трудових мігрантів базуються на рівні освіти і роду діяльності.

Чимало компаній світу намагаються активно вербувати кваліфікованих трудових мігрантів до своєї країни, оскільки це є одним із способів підвищення її конкурентоспроможності за допомогою залучення найбільш здібних та талановитих фахівців на міжнародному ринку праці. У спробах збільшити чисельність свого резерву кваліфікованих працівників чимало країн запроваджують певні пільги, спрощуючи умови в'їзду для кваліфікованих трудових мігрантів і забезпечуючи їм доступ до отримання статусу постійного мешканця і громадянства після закінчення визначеного періоду часу перебування в державі.

Натомість малокваліфікованим мігрантам зазвичай пропонуються не такі привабливі для них умови в'їзду з погляду терміну перебування, рівня зарплати, пенсійного і соціального забезпечення тощо. Більшість програм тимчасової міграції, як правило, не включають в себе можливості для отримання постійного права на проживання чи можливості для об'єднання з родиною.

Також варто розглянути види міжнародної трудової міграції (табл. 1.1).

В залежності від територіального масштабу пересування розрізняють такі:

- зовнішня міграція - це рух людей за межі конкретної країни;
- внутрішньоконтинентальна міграція - це переміщення осіб між державами в рамках певного одного континенту;
- міжконтинентальна міграція - це переміщення громадян між різними країнами на різних континентах.

За законодавчою основою виділяють:

- організована міграція, яка полягає в пересуванні людей згідно з нормами національного законодавства (наприклад, в межах візового режиму);

- нелегальна міграція - незаконне пересування людей через кордон з порушенням вимог законодавства.

Таблиця 1.1

Види трудової міграції

Критерій	Вид міграції
Тривалість	Постійна
	Тимчасова
	Сезонна
Географічна ознака	Зовнішня
	Внутрішня
Спосіб організації	Організована
	Неорганізована
Кваліфікація	Висококваліфікована
	Низькокваліфікована
Мотивація	Економічна
	Політична
	Соціальна

Джерело: розроблено автором на основі [6].

В залежності від професійної приналежності мігрантів можна виокремити наступні види трудової міграції

- міграція робітників (наприклад, працівників нафтової промисловості)
- міграція спеціалістів (наприклад, програмістів).

За кваліфікаційним критерієм розрізняють:

- міграція малокваліфікованої робочої сили;
- міграція висококваліфікованої робочої сили;
- міграція вчених ("відтік мізків").

За напрямками руху виділяють наступні різновиди міжнародної трудової міграції:

- еміграція - виїзд за межі країни населення працездатного віку;
- імміграція - в'їзд працездатного населення в державу з-за кордону
- реєміграція - зворотне повернення емігрантів на батьківщину [7].

Отже, трудова міграція, яка становить значну складову глобальних процесів, відображає сутність постійного пересування працівників між країнами з метою здобуття роботи і поліпшення економічного становища. Вона значною мірою впливає на економіку та соціальні структури як країн-донорів, так і країн-реципієнтів, спричиняючи різноманітні виклики та можливості для обох сторін.

Розуміння видів та напрямків трудової міграції допомагає урядам та міжнародним організаціям розробляти ефективні політики для управління міграційними потоками, забезпечення прав мігрантів та максимізації позитивних аспектів цього процесу. В умовах глобалізації та постійно зростаючої мобільності населення, питання міжнародної трудової міграції залишається актуальним та потребує постійної уваги та адаптації до нових реалій.

1.2 Соціальні та економічні причини трудової міграції

Трудову міграцію спричиняють як внутрішні фактори соціально-економічного стану кожної окремої країни, так і її зовнішні чинники: стан світової економічної системи в цілому та економічні взаємозв'язки між країнами. В певні історичні періоди рушійною силою міжнародної трудової міграції могли бути політичні, військові, конфесійні, національно-культурні, сімейно-побутові й інші суспільні обставини. Під причинами міжнародної трудової міграції також можна розуміти тільки конкретну комбінацію зазначених вище факторів.

На противагу теоретичним уявленням, в рамках яких основним фактором міжнародної трудової міграції є співвідношення доходів населення або відмінності в

рівні заробітної плати в різних країнах, в реальному житті трудову міграцію можуть спричиняти й інші причини, які є її зовнішніми чинниками. Їх поділяють на економічні й неекономічні мотиви. У реаліях всі ці фактори функціонують у комплексному взаємозв'язку і переплетенні, тож міжнародна трудова міграція - це складний мультифакторний феномен.

У всіх економічних причин, по великому рахунку, є єдине місце походження - це міждержавні розбіжності в забезпеченості чинниками виробництва і їх продуктивності, які, в свою чергу, обумовлюють неоднаковий розвиток окремих країн і регіонів світу.

Головними зовнішньоекономічними чинниками розвитку міжнародної трудової міграції є:

- міжнародна міграція відбувається через різницю у рівнях життєвого комфорту і доходів між країнами, коли люди переїжджають з менш розвинених країн до країн з вищим рівнем життя;

- міждержавні розбіжності в темпах зростання рівня працевлаштування і безробіття - поруч із особливостями в нагромадженні основного капіталу, що передбачає необхідність використання більшої чи меншої частки трудових ресурсів, диспропорції в темпах поширення безробіття і рівнях працевлаштування зумовлюються також і асинхронністю ділових циклів у світі;

- несхожість країн у складі пропозиції і попиту на робочу силу передусім зумовлюються неоднаковим запровадженням досягнень науково-технічного прогресу та структурними перетвореннями в економіках, що спричиняє відповідні зрушення у складі попиту на робочу силу. Так, в умовах зростання інноваційних технологій зростає потреба у спеціалістах у сферах високих цифрових технологій, що залучає працівників з належним навчально-кваліфікаційним досвідом з різних країн світу.

Причинами міжнародної трудової міграції можуть бути і позаекономічні об'єктивні чинники, які пов'язані з соціумом. До них можна віднести: демографічні, політичні, екологічні, культурні та психологічні [8].

Демографічні причини міжнародної трудової міграції включають нерівномірність населення між країнами, старіння населення, демографічний приріст, демографічний розподіл за віком та економічні фактори. Ці причини впливають на рівень доступності робочої сили в різних країнах та стимулюють людей шукати роботу за кордоном. Наприклад, країни з низькою народністю можуть залучати іммігрантів для компенсації дефіциту робочої сили, тоді як країни з перенаселенням можуть намагатися зменшити навантаження на свої ресурси шляхом еміграції. Демографічні тенденції можуть також впливати на розвиток економіки, сприяючи або обмежуючи можливості для зростання та стабільності.

Політичні причини включають війни, політичну нестабільність, репресії і дискримінацію. Війни можуть змушувати людей шукати притулку, можливості для працевлаштування в інших країнах. Політична нестабільність може призводити до економічного спаду чи втрати робочих місць, що змушує людей виїжджати за кордон для забезпечення себе та своїх родин, шукати притулок та можливості для життя в інших країнах [9].

Вплив політичних причин на міграцію може бути як прямим, так і непрямим, стимулюючи або стримуючи міграційні потоки, впливаючи на їхні напрямки та характер.

Глибоке розуміння політичних причин міграції є ключовим фактором для розробки ефективної міграційної політики, яка буде відповідати потребам країн та забезпечувати права мігрантів.

Міжнародна трудова міграція, окрім економічних та політичних причин, має й екологічний вимір, який стає дедалі більш значущим у сучасному світі. Зміна клімату, деградація довкілля, стихійні лиха та інші екологічні проблеми змушують людей мігрувати в пошуках кращого життя.

Зміна клімату - один із найпотужніших факторів, що стимулює екологічну міграцію. Зростання рівня моря, екстремальні погодні явища роблять життя людей у певних регіонах нестерпним. Зникають родючі ґрунти, водні ресурси, що веде до втрати врожаю, дефіциту продовольства і питної води. Люди, які втрачають свої домівки, змушені шукати притулок і роботу в інших країнах.

Деградація довкілля, спричинена забрудненням, вирубуванням лісів, виснаженням природних ресурсів, також веде до екологічної міграції. Люди, які живуть у забруднених районах, часто страждають від хронічних захворювань, мають обмежений доступ до чистих води та їжі. Це змушує їх шукати кращих умов для життя.

Культурні причини міжнародної трудової міграції відіграють не дуже велику, але також достатньо важливу роль у формуванні рішення людей про переїзд за кордон. Однією з ключових причин є бажання вивчати інші культури та взаємне культурне обмін, що може бути особливо стимулюючим для молодих людей або фахівців різних галузей. Культурна різноманітність часто створює попит на робочу силу з інших країн у сферах, де потрібні специфічні навички або знання.

Паралельно, наявність культурних зв'язків може привертати іммігрантів, які шукають підтримку, зручні умови життя у новому місці. Збереження власної культурної ідентичності в новому середовищі може мати велике значення для іммігрантів, особливо на етапі адаптації.

В цілому, культурні міграційні мотиви відображають складну суму індивідуальних і колективних цінностей, що формують мотивацію людей до переїзду й впливають на динаміку міжнародної трудової міграції.

Психологічні причини міжнародної трудової міграції глибоко вкорінені у психіці людини, відображають складні внутрішні мотивації, що спонукають її до зміни місця проживання і роботи. Однією з таких причин є прагнення до особистісного розвитку. Для багатьох людей переїзд у іншу країну стає можливістю

випробувати себе у нових умовах, здійснити свої здібності, що може бути важливим аспектом їхнього психологічного розвитку.

Крім того, психологічна потреба у нових враженнях може бути сильним мотиватором для міжнародної трудової міграції. Деякі люди прагнуть виходити за межі звичного життя, випробувати себе у різних культурно-соціальних середовищах, що дозволяє їм розширити свій світогляд і отримати нові враження.

Усі ці психологічні фактори взаємодіють з іншими аспектами життя та іншими мотиваційними чинниками, визначаючи рішення людини про міжнародну трудову міграцію. Вони відображають складну природу людської психіки, показують, як внутрішні мотивації можуть впливати на зовнішні життєві вибори.

Для України, як однієї з країн Європи, є характерним значний обсяг трудових міграцій, у тому числі й безповоротних. Щорічно на заробітки та з метою поліпшення умов свого життя за межі країни або в інші міста їдуть мільйони людей.

Підвищення рівня територіальних міграцій на міжрегіональному рівні пояснюється низкою причин:

- економічні зміни, які призводять до збільшення безробіття, передачі власності з державної у приватну власність та зростання рухливості капіталу, що є ознаками структурної перебудови економіки;
- нерівномірне розташування виробничих сил і суттєві розбіжності в соціально-економічних показниках життя між сільськими та міськими територіями, а також різними областями держави;
- значне загострення екологічної кризи в деяких регіонах;
- активізація загальнонаціональних процесів міграції громадян.

У загальному підсумку, головними мотивами для внутрішньої трудової міграції в Україні є:

- обмеженість перспектив для працевлаштування, зокрема, в сільських населених пунктах;

- низький рівень заробітної плати в Україні;
- більший рівень престижності роботи на великих підприємствах і в установах у великому населеному пункті.

Після відкриття кордонів у українців відкрилися нові перспективи для реалізації головної цілі еміграції - покращення життєвого рівня через тимчасовий виїзд за кордон на заробітки. Це спричинило підвищення темпів розвитку тимчасової трудової міграції. Причини, що обумовлюють виникнення міграційних потоків з України, можуть бути як зовнішніми, так і внутрішніми.

Серед зовнішніх можна виділити такі:

- у розвинених країнах існує великий вибір робочих місць на ринку праці;
- сприятлива грошова оплата праці;
- підвищений запит високорозвинених країн на залучення іноземної робочої сили. Так, наприклад, у Чехії та Польщі рівень середньої заробітної плати в три рази перевищує аналогічний показник в Україні за приблизно однакового цінового показника. В Іспанії та Португалії заробітна плата ще вища, а найбільші показники - в Німеччині, Італії, Англії і країнах Скандинавії, проте там набагато вищий прожитковий мінімум.

Внутрішніми мотивами є:

- нестача вакансій в Україні;
- значна розбіжність у заробітній платі між Україною та іноземними країнами;
- соціально-економічна криза і спад обсягів виробництва;
- дискомфорт від нестабільної ситуації в країні;
- широко поширена корупція;
- відсутність перспектив для власного розвитку і самореалізації;
- незахищеність від свавілля з боку органів влади [10].

Таким чином, соціальні та економічні причини трудової міграції є важливими факторами, що впливають на рішення людей переїхати за кордон у пошуках роботи

і кращих умов життя. Соціальні мотиви, такі як низький рівень життя, відсутність можливостей для освіти чи професійного розвитку, конфлікти в країні походження, можуть змусити людей шукати нові можливості у інших країнах. Економічні фактори, такі як низька оплата праці, висока безробіття або можливість заробітку у приймаючій країні, також можуть стимулювати трудову міграцію.

У зв'язку з цим, розуміння цих причин є важливим для розроблення ефективних політик управління міграційними потоками, забезпечення підтримки і захисту для мігрантів. Такі політики повинні спрямовуватися на створення сприятливих умов для життя та праці для всіх, а також на підтримку соціальної інтеграції мігрантів у суспільство.

1.3 Тенденції міжнародної трудової міграції у світі та Україні

Міжнародна трудова міграція в сучасному світі стала однією з ключових глобальних тенденцій, що значно впливає на економічний, соціальний та культурний розвиток країн. Зростаюча мобільність працівників відкриває нові можливості для співпраці між країнами, але також породжує ряд викликів та проблем, пов'язаних з інтеграцією іммігрантів, захистом їхніх прав та забезпеченням гідних умов праці. Україна, як і інші країни світу, не залишається осторонь цих процесів, і спостерігається як вихідний, так і вхідний потік трудової міграції.

Дослідження міграційних процесів як світового явища свідчать, що ці процеси не уповільнюються через ряд факторів, зокрема, рівень безробіття, соціально-політичну обстановку, а також глобальну і локальну кризи.

Статистичні дані стосовно трудової міграції:

- найбільш популярною серед мігрантів країною призначення є Сполучені Штати Америки, де наразі мешкає 50,7 млн осіб. За останні 19 років США утримує першість за цим показником;
- турки є найменшою групою мігрантів серед усіх національностей, що входять до першої 20-ки рейтингу. Всього за кордоном наразі живуть лише 3,5 мільйона осіб, які були народжені в Туреччині;
- за майже 20 років чисельність українців, які мешкають за межами своєї країни і не розглядають її як свою батьківщину, скоротилася практично на 2 мільйони - з 6,9 млн. у 1990 році до 5 млн. у 2019-му;
- серед емігрантів з України значно більше жінок, ніж чоловіків: 57% порівняно з 43%. Найменша частка жінок серед емігрантів з Мальдівських островів (12,3%), а максимальна - з Непалу (69,7%);
- найбільше людей емігрує з Індії - нині за її кордонами мешкає 17,5 млн осіб, які народилися в цій державі;
- найменша ж кількість іммігрантів - у Тувалу. Їх лише 238, при тому, що все населення країни складає трішки більшу кількість, ніж 11 тисяч осіб;
- Сирія продемонструвала рекордний показник по еміграції з моменту початку війни в 2011 році, коли з країни поїхало більше 7 млн. осіб. Зараз у світі налічується 8,2 млн вихідців із цієї країни;
- найбільша вікова категорія серед мігрантів, які виїхали з їхньої рідної країни, - 30-34 роки, що відповідає 10,8% від загальної чисельності всіх мігрантів у світі;
- найбільше жінок-мігрантів живе в США - 51,8% від їх загальної кількості. А найменш привабливим регіоном для еміграції жінок є Північна Африка і Західна Азія (35,5% від усієї чисельності мігрантів) [11].

За даними департаменту ООН з питань економічного і соціального розвитку, який займається дослідженнями глобальної міграції, за минулі десятиліття

спостерігається тенденція до зростання чисельності мігрантів. Загальна кількість міжнародних мігрантів зросла за останні кілька років із приблизно 173 мільйонів (2,8% світового населення) у 2000 році до 221 мільйона (3,2%) у 2010 році та до 281 мільйона у 2021 році, що на 27% більше, ніж у 2010 році. За останні 20 років (2000-2020 рр.) кількість осіб, які мігрували за кордон, зросла на 107 мільйонів (62%) [12].

Більше ніж 200 млн. осіб перебувають на заробітках за межами своєї країни народження чи постійного місця проживання. Разом з членами своїх родин заробітчани утворюють основну масу усіх іноземних мігрантів.

За даними Міжнародної організації праці, у 2019 році у всьому світі нараховувалося близько 271 мільйонів трудових мігрантів (рис. 1.1).

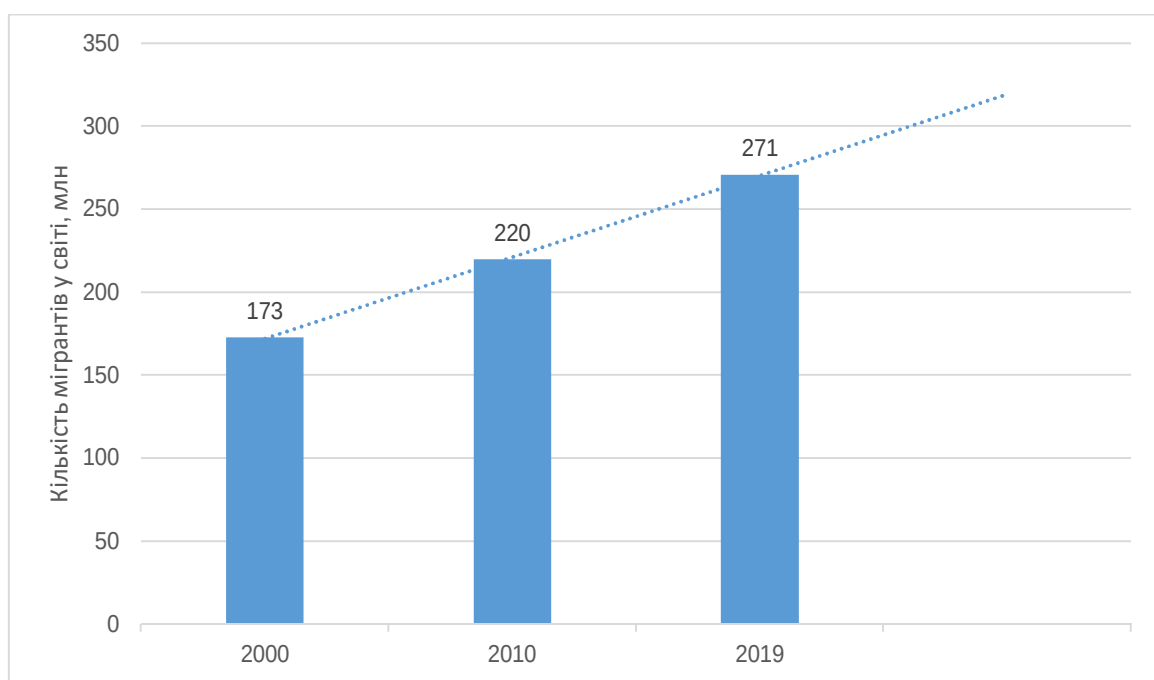

Рис. 1.1 Міграція у світі в 2000-2019 роках [13].

Більше двох третин від загальної кількості концентрувалися в державах з високими показниками доходу, а близько 60,6 відсотків знаходилися в таких трьох субрегіонах, як 24,2% у країнах Північної, Південної та Західної Європи, 22,1% у Північній Америці і 14,3% в країнах арабського регіону. Значення цих трьох

провідних регіональних груп з погляду чисельності іноземних працівників-мігрантів, які вони приймають, з плином часу не зменшується [14].

На противагу попереднім періодам, сьогодні переміщення з міркувань роботи чи освіти є звичною і доступною практикою, а з розвитком сучасних інформаційних технологій значно спрощується підтримка тісного зв'язку з рідними і близькими, пересилання коштів додому чи залучення до участі в політичному, економічному і духовному житті країни, з якої виїхали. В результаті за останні кілька десятиріч світова міграція продемонструвала потужне економічне зростання.

В сучасній міжнародній міграції робочої сили простежується кілька тенденцій:

- демографічна ситуація суттєво визначає структуру міжнародних трудових міграцій. Такі чинники, як приріст чисельності населення, його старіння і нерівномірність розміщення, можуть впливати на міграцію;
- дедалі більша кількість країн стає залученою до міжнародних міграційних процесів робочої сили як у ролі країн відправлення, так і в ролі приймаючих країн;
- відбувається зростання чисельності різних категорій міжнародних трудових мігрантів, а також з'являються нові типи міграції, наприклад, циркулярні міграції або сезонні робочі програми;
- спостерігається поступовий приплив висококваліфікованих трудових мігрантів, що обумовлено зростанням спроможності країн перебування до пошуку кваліфікованих кадрів;
- посилюється міжнародна міграція робочої сили, що супроводжується більшою кількістю мігрантів і зростанням темпів пересування, якому сприяють удосконалення технологій транспорту і комунікацій.

За даними Статистичного бюро праці (BLS), близько 20% американської робочої сили становлять мігранти і їх частка в економіці країни вища, ніж відсоток корінних жителів США [15].

У 2019 році 169 мільйонів світових трудових мігрантів розподілилися між головними регіонами таким чином: на Європу і Центральну Азію - 37,7%; Америку - 25,6%; арабські держави - 14,3%; Азію і Тихоокеанський регіон - 14,2%; і Африку - лише 8,1% [16].

Що стосується країни відправлення міжнародних мігрантів, то Азійсько-Тихоокеанський регіон займає провідне місце, оскільки він є місцем народження для третини іноземних мігрантів, а далі слідують Європа і Центральна Азія, Америка, Африка і арабські держави.

Таблиця 1.2

Найпопулярніші країни світу для трудової міграції

Країна	Причини популярності
США	Високий рівень життя, широкий спектр можливостей для працевлаштування, розвинена економіка, імміграційні програми для кваліфікованих кадрів.
Німеччина	Сильна економіка, стабільний ринок праці, високі заробітки, соціальний захист, доступ до якісної освіти та медицини.
Канада	Високий рівень життя, безпечне середовище, мультикультуралізм, імміграційні програми для кваліфікованих кадрів та бізнесменів.
Австралія	Високий рівень життя, розвинена економіка, сприятливий клімат, можливості для працевлаштування в сільському господарстві, гірничій промисловості та туризмі.
Велика Британія	Розвинена економіка, широкий спектр можливостей для працевлаштування, багатонаціональне середовище, доступ до якісної освіти.

Джерело: розроблено автором на основі [17].

Серед міграційних тенденцій на території Північної та Південної Америки можна виокремити такі три головні потоки. Першим є континентальний міграційний потік Південь-Північ, що бере свій старт у Латинській Америці і спрямовується до США і Канади. Другий - це міграційні потоки в суміжні держави, або ж

субрегіональні міграційні процеси, які мають кілька підсистем. Третім є трансокеанічна трудова міграція в різноманітних формах у Північній та Південній Америці. У Північній Америці домінує імміграція, в якій провідну роль виконують жителі Азії. У Південній Америці домінують процеси еміграції, головними пунктами якої є Іспанія і, в меншій мірі, Японія.

США є найпотужнішою у світі країною прийому трудових мігрантів, як в абсолютних показниках, так і в контексті регіональних розмежувань (табл. 1.2).

Ця країна також є основною метою для кваліфікованої або некваліфікованої сезонної трудової міграції, річний потік якої становить не менше 200 тис. осіб [18].

Ключові фактори, що роблять США привабливими для трудових мігрантів:

- широкий спектр можливостей для працевлаштування: економіка динамічна і розвинена, що пропонує робочі місця в різних галузях, таких як ІТ, фінанси, медицина, освіта, сільське господарство, туризм та інші;
- розвинена економіка: США мають сильну економіку, що гарантує доступ до соціальних гарантій, безпечне середовище, перспективи для кар'єрного зростання;
- імміграційні програми: різні імміграційні програми для кваліфікованих кадрів, бізнесменів, інвесторів і членів сімей.

Ефективне регулювання трудової міграції є багаторічним стратегічним завданням Канади. Як країна переселенців, разом із США, Новою Зеландією і Австралією, імміграція зіграла велику історичну роль у формуванні національної спадщини Канади і її державного становлення. Переважно в результаті багаторічної трудової міграції, кожен п'ятий житель країни (а це близько 22%) є іноземцем, і це один з найбільших рівнів серед членів Організації економічної співдружності та розвитку [19].

До того ж Канада оперативно відгукується на нові тенденції, тож політичні зміни у міграційній сфері тут відбуваються доволі регулярно. Одним з останніх знакових інноваційних нововведень стало запровадження у 2015 році двоступеневої

системи вираження інтересу до міграції, яка має назву "Express Entry" ("Експрес-в'їзд"). Згідно з нею, потенційні кандидати обираються з бази даних на підставі всеосяжної системи оцінювання, а ті, хто набирає найбільшу кількість балів, запрошуються до подання документів на вступ.

Упродовж свого короткого шляху ця країна еволюціонувала в соціум, який покладається на модерні навички і знання власних громадян. Вона вважається однією з найкращих країн для проживання на нашій планеті і в цьому немає жодного сюрпризу: тут високі показники безпеки і добробуту, низькі рівні злочинності й безробіття. Тут високо цінують роботу кожної людини (в середньому за рік канадці отримують \$45-50 тис.), а держава ефективно справляється зі своєю місією. Не дивно, що в Канаді всі мають змогу розкрити власний професійний потенціал - як корінні жителі, так і емігранти [20].

Є чимало підстав, через які для багатьох людей працевлаштування за кордоном у країнах Європи є життєвою мрією. На превелике щастя, в різних частинах світу є безліч вакансій для заробітчанства. Завдяки нещодавній тенденції до дистанційної зайнятості, деякі країни ЄС, зокрема Естонія чи Хорватія, зараз активно намагаються приваблювати до себе американських працівників. Тож варто порівняти певні тенденції роботи в США та країнах Європи.

Баланс між роботою та приватним життям - це непрості взаємини в Америці. Ні для кого не є секретом, що США відрізняються своєю унікальною наполегливістю в підході до роботи, що зумовлює їх надзвичайну ефективність і продуктивність зусиль. Щоправда, це має й свої негативні сторони. Найчастіше американці вимушені користуватися своїми лікарняними, багато працювати і скорочувати перерви на обід. В європейських країнах це сприймається як щось старомодне. До прикладу, в середньому американець має приблизно 47 робочих годин на тиждень, при цьому майже 40% громадян використовують понаднормовий робочий день. У Європі ж середній тижневий робочий час сягає 35 годин (Франція) і навіть 29 годин (Нідерланди), що дуже відрізняється від американського досвіду.

Акцент європейців на дозвіллі і неспішному стилі поведінки допомагає їм уникнути емоційного вигорання, на яке все частіше жаліються в США [21].

При перенесенні робочого процесу в європейську культуру, американцям слід розраховувати на довший і більш виділений час для відпочинку у формі брейків та обіду. В середньому середньостатистичний американець проводить на ланчі невтійшні півгодини, в той час, як у певних європейських країнах, як-от у Греції, цей час може складати близько 3 годин. Європейці також звикли до довготривалих перерв, що є рідкістю на робочих майданчиках в США [22].

Так, зовсім недавно у Франції був прийнятий новий законодавчий документ під назвою "Право на відпочинок". Він вимагає від підприємств, у яких працюють більше 50 співробітників, визначати час, коли співробітники не мають відправляти електронні листи чи відповідати на них. Від громадян США зазвичай очікують, що вони будуть завжди на телефоні, а особливо це характерно для представників бізнес-сфери. Це стирає кордони між життям і професійною діяльністю.

У Німеччині знаходиться одна з провідних економік ЄС і вона є одною з тих країн, які відчутно відчують на собі демографічні процеси. Це ідеальний приклад того, як у майбутньому європейські економічні системи з сильними соціальними інститутами можуть регулювати питання трудової міграції [23].

У німецьких підприємствах вимагають справедливого відношення до своїх підлеглих. Заборонена будь-яка дискримінація за віковими ознаками, обмеженими можливостями, національністю, релігією, гендерною або сексуальною орієнтацією.

Не має значення, яка кваліфікація у працівника і де він працює, він завжди буде отримувати належну мінімальну заробітну платню своєчасно і в повному розмірі. Але важливо відмітити, що така мінімалка також забезпечує хороший рівень проживання. Це справді чудова перевага місця, яка дозволяє вважати його оптимальним варіантом для роботи.

Німці славляться також своєю високою ефективністю та професійною етикою, але водночас вони намагаються підтримувати здорове балансування між робочим і

особистим життям. Як емігрант у Німеччині, кожен буде працювати з мотивованими, амбіційними колегами, які бажають змінювати світ на краще [24].

Трудова міграція в Австралії є значущим явищем, що впливає на економіку та суспільство країни. Країна відома своєю відкритістю до мігрантів, особливо тих, хто має високі кваліфікації, досвід роботи в певних галузях. Важливою частиною трудової міграції є програма номінованих працівників (Skilled Visa), яка дозволяє компаніям номінувати іноземців на вакансії, для яких важко знайти кваліфікованих місцевих кандидатів.

Для того щоб працювати в Австралії, іноземці повинні отримати робочу візу, відповідну до їхньої ситуації. Основні категорії включають робочу візу для висококваліфікованих працівників, робочі візи для сільськогосподарської та будівельної сфер, а також робочі візи для студентів.

Для багатьох мігрантів важливою причиною для міграції є можливість отримати громадянство. Австралія має програми імміграції, які надають можливість отримати статус постійного мешканця та, у певних випадках, громадянства. Це важливо для тих, хто шукає можливість побудувати майбутнє для себе і своєї родини.

Крім того, Австралія відома своєю високою якістю освіти та системою охорони здоров'я. Для багатьох мігрантів це є важливим фактором при виборі місця для міграції, оскільки вони хочуть забезпечити кращий доступ до освіти й охорони здоров'я.

За останні два десятиріччя відсоток робітників, які працюють у Великій Британії і народились за її межами, невинно зростав, підвищившись з 9% від загальної кількості працюючих у першому кварталі 2004 року (2,6 млн) до 19% у четвертому кварталі 2022 року (6,2 млн).

Останнім часом в Англії спостерігається кілька основних тенденцій у сфері трудової міграції. По-перше, відзначається зміна підходу до міграційної політики в контексті Brexit. Уряд переглядає свою стратегію щодо привернення кваліфікованих

працівників, що впливає на зміни у правилах в'їзду і працевлаштування для іноземців.

Друга тенденція полягає у збільшенні кількості кваліфікованих мігрантів, які обирають Англію як місце для розвитку кар'єри, особливо у галузях інформаційних технологій, медицини, фінансів.

Третя тенденція - диверсифікація джерел міграції. Виникає інтерес до працевлаштування в Англії з боку мігрантів з різних країн світу, зокрема, з Азії та Африки. Крім того, відбуваються зміни в умовах праці, що включає в себе покращення умов праці, гідну оплату та захист прав працівників [25].

Після запровадження Європейським Союзом безвізового режиму з Україною українська трудова міграція набула великої популярності. Немає точної статистики про кількість українських громадян, які зараз працюють за кордоном. За оцінками Міністерства соцполітики, у 2019 році було близько 3,2 млн заробітчан. У певні ж періоди, зокрема під час сезонної роботи, це число збільшувалося на 7-9 млн. людей. Водночас на постійне місце проживання за межі України виїхало 11 311 осіб, а повернулися - 1 996.

У 2020 році, за даними Голови Національного банку України, число працівників-мігрантів складало близько 3 млн. осіб. За рік в Україну повернулося 400-500 тисяч осіб, в першу чергу через коронавірус. У європейських країнах були введені карантинні обмеження, громадяни втрачали роботу і були вимушені повертатись до рідного дому.

За інформацією Інституту демографії та соціальних досліджень, у 2021 році число заробітчан складає від 2,5 до 3 млн. осіб. Головними спонукальними мотивами міграції є забезпечення найнеобхідніших потреб сім'ї, що є основною причиною для 50% опитуваних. 27% вирішують поїхати за межі країни в цілях пошуку самореалізації, а 17% покидають Україну через брак можливостей на рідній землі [26].

Найбільші потоки трудової міграції у 2019 році (рис. 1.2) зафіксовано до наступних країн: Польща (14,2 тис. осіб), Кіпр (10,7 тис. осіб), Німеччина (5 тис. осіб), Велика Британія (4,3 тис. осіб), Греція (4 тис. осіб), Чехія (3,3 тис. осіб), Маршаллові острови (2,8 тис. осіб).

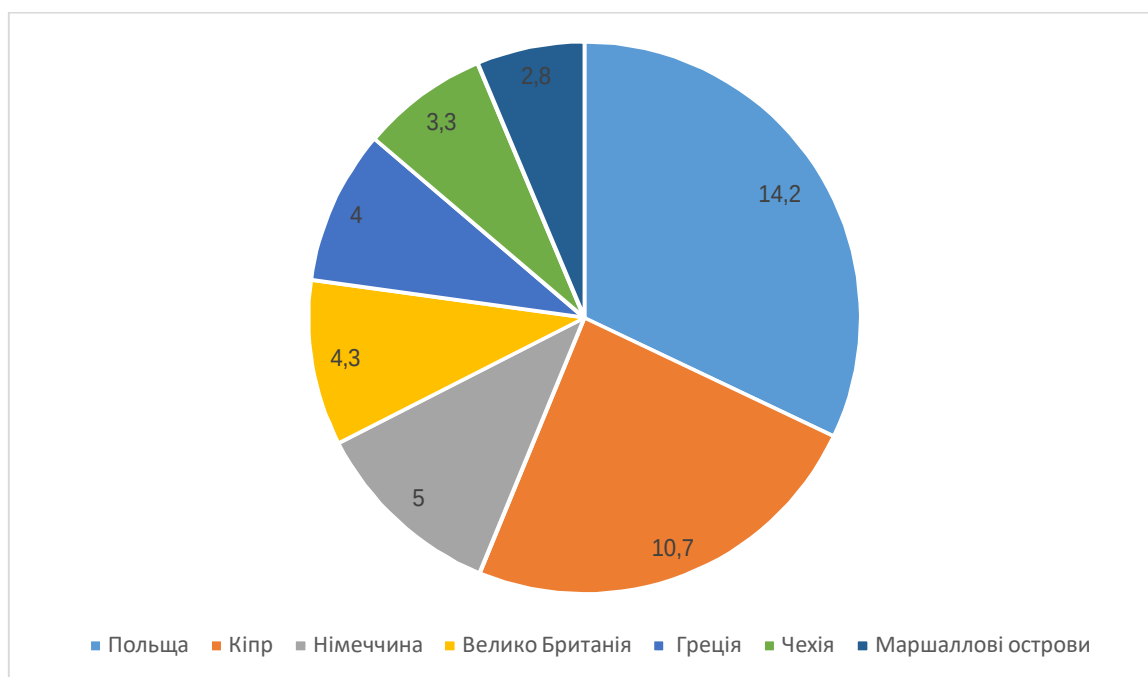

Рис. 1.2 Найбільші потоки трудових міграцій українців у 2019 (тис. осіб)

Джерело: створено автором на основі [27].

Українські заробітчани часто обирають Польщу для трудової міграції, оскільки ця країна знаходиться поруч, має близьку культурну і лінгвістичну спорідненість з Україною, надає деякі переваги для працевлаштування. Один з важливих чинників, які підтримують зайнятість у Польщі, полягає у тому, що працевлаштування мігрантів здійснюється лише за умови наявності декларації про намір роботодавця прийняти на роботу працівника-мігранта. Це вимога сприяє офіційному оформленню працевлаштування та зменшує випадки нелегальної праці, що є важливим аспектом для забезпечення прав і безпеки працівників.

В основному працівники зайняті в таких сферах:

- промисловість - 26,5%;
- будівництво - 24%;
- транспорт і логістика - 11%;
- сфера обслуговування - 9%;
- сільське господарство - 8,5%;
- побутові послуги і робота з дітьми - 6,5%;
- сфера індустрії краси - 1,5% [28].

В Україні на постійній основі мешкає близько 293 600 іноземних громадян, що становить близько 0,7% від усього населення країни.

У 2000-х роках число дозволів на імміграцію, які є основою для оформлення іноземцем дозволу на постійне проживання, складало орієнтовно 25 тисяч на рік, проте з 2014 року ця частка скоротилася. Ще більше зменшення кількості таких дозволів було пов'язане з поширенням пандемії COVID-19. У 2020 році видано було лише 12 тисяч імміграційних дозволів (рис.1.3).

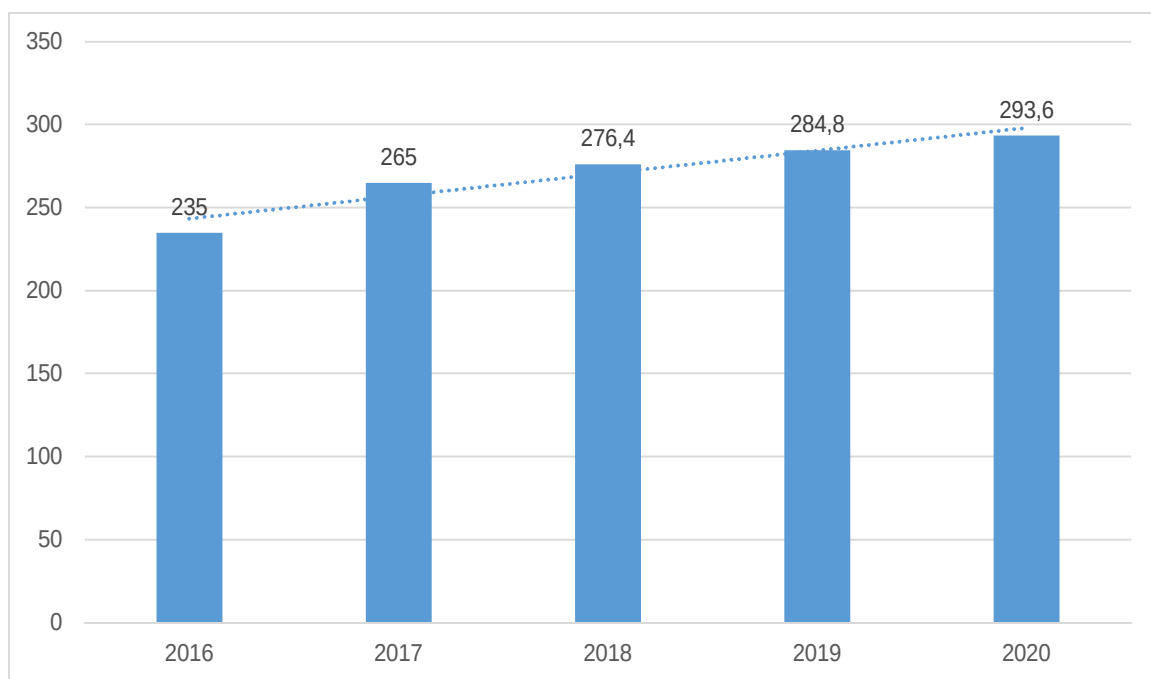

Рис. 1.3 Чисельність іноземців, які постійно проживають в Україні, та виданих дозволів на імміграцію, тис. [29]

Згідно з інформацією Державної служби зайнятості, чисельність працівників-мігрантів з-за кордону збільшується, але залишається незначною (рис.1.4). Найбільше дозволів на роботу у 2020 році було оформлено для громадян Туреччини, Індії, Польщі та Китаю. В основному йдеться про менеджерів і керівників, що працюють у таких сферах, як торгівля і послуги з ремонту, інформаційні та телекомунікаційні послуги, виробництво, будівництво, а також у промисловості.

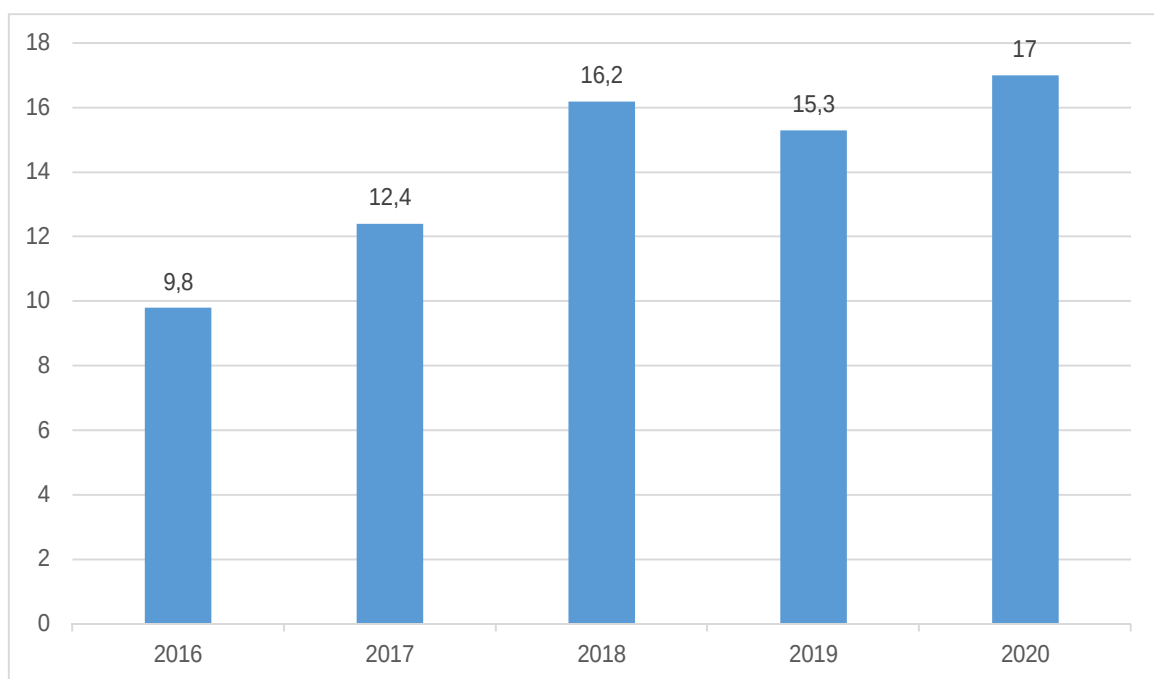

Рис. 1.4 Чисельність іноземців, які тимчасово працювали в Україні за наявності дозволу на працевлаштування на кінець року, тис. осіб [29].

Що стосується внутрішньої трудової міграції, то в основному в Україні міжрегіональні міграційні потоки спрямовуються із західних областей країни у східні і південні міста. Найінтенсивніші внутрішньорегіональні потоки міграції спостерігаються у м. Києві, а також у Дніпропетровській, Черкаській, Полтавській областях, натомість найнижчі - у Кіровоградській області. Маятникові міграційні потоки найчастіше проявляються у великих населених пунктах, які приваблюють жителів із сільської місцевості або малих містечок.

Таким чином, міжнародна трудова міграція залишається актуальною темою у сучасному світі, включаючи Україну. Цей процес визначається різними факторами, такими як економічні можливості, політична ситуація та соціокультурні умови. Для багатьох країн міграція працівників стала необхідною для забезпечення різноманітних секторів економіки кваліфікованою робочою силою і компенсуванню дефіциту робочих місць. Проте, разом з можливостями, міжнародна трудова міграція стикається з викликами, такими як соціально-економічна інтеграція мігрантів у нових країнах, проблеми з охороною прав працівників, необхідність розробки ефективної міграційної політики.

Враховуючи ці тенденції, важливо розвивати стратегії, спрямовані на підтримку мігрантів і вдосконалення управління міграційними процесами для досягнення взаємовигідних результатів для всіх сторін.

РОЗДІЛ 2

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ НА ГЛОБАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ

2.1. Вплив міграції на глобальну економіку

Міграція є суттєвим чинником соціально-економічного становища в численних країнах світу, незважаючи на те, що особливості міграційного населення суттєво відрізняються між собою. Така різноманітність здебільшого зумовлена різноманітністю походження самих мігрантів. Так, у значній частині Європи жителі мають широкі повноваження щодо свободи переміщення. У таких країнах, як Австралія, Канада і Нова Зеландія, основною особливістю є регульована трудова міграція. Серед інших джерел можна назвати возз'єднання родин і гуманітарну міграцію. Незважаючи на своє походження, сьогодні трудова міграція має вагомий вплив на життя суспільства, і ці впливи нерідко бувають досить контрверсійними. Особливо важливими в цьому плані є її економічні результати.

Зростання чисельності заробітчан супроводжується збільшенням географічного діапазону їхнього потоку. Відбулося зростання диверсифікації даного міграційного руху з точки зору кваліфікаційного рівня, гендерної приналежності, вікових та інших характеристик.

Варто звернути увагу на те, як міжнародна трудова міграція позначається на ринку праці економік держав-донорів. Найчастіше такий ефект оцінюється негативно, стверджуючи, що міграція веде до зменшення людського ресурсного потенціалу у країнах-донорах. Втім, цей підхід може бути надто примітивізованим, бо не враховує економічних реалій країн і їхніх ринків робочої сили. При цьому необхідно зауважити, що згідно з теорією «виштовхування і притягання» саме безробіття є основним чинником, що спонукає населення до трудової міграції.

Відповідно, в ситуації високого рівня безробіття вивіз робочої сили в інші країни не вплине істотно на забезпечення країни трудовими ресурсами і не викличе їх нестачі [30].

Безперечно, сприятливішим є сценарій, за якого в глобальній економіці утворюються нові вакансії, ніж масова міграція робочої сили за межі країни. Втім, якщо для активізації процесу творення нових робочих місць відсутні необхідні передумови і спостерігається масовий відтік трудових резервів з країн-донорів, то це можна розцінювати як додатковий позитивний сигнал. Йдеться про скорочення тягаря на державний бюджет країни-донора та зменшення обсягів надання допомоги для мігрантів, які в іншому разі опинилися б без роботи у себе на Батьківщині.

Для країн-донорів експорт робочої сили є важливим інструментом для зменшення соціальних витрат держави, забезпечуючи при цьому економіку необхідною часткою робочої сили.

Це є особливо характерним для країн з підвищеним рівнем безробіття, де трудовий експорт виступає одним з найефективніших засобів державного врегулювання ситуації на національному ринку праці.

Серед переваг трудового міграційного експорту є можливість скорочення фінансових витрат на держбюджет. Замість того, щоб сплачувати соціальні виплати для безробітних, уряд може проводити керований відтік робочої сили за кордон, де ці особи зможуть отримати роботу і приносити прибуток своїм сім'ям та країні. Цей підхід дає змогу ефективніше розпоряджатися людським потенціалом, надаючи йому додаткові можливості за її межами.

Так, зокрема, країни-донори робочої сили можуть збільшити свій власний економічний потенціал і конкурентоспроможність на світовому ринку. Вибірковий експорт спеціалістів у різноманітних сферах може допомагати розвивати новітні виробництва та галузі, які передбачають спеціалізовані знання та навички. Подібний досвід допомагають збільшити продуктивність економічних секторів, підвищити їхню конкурентоспроможність на світовій арені [31].

З урахуванням впливу на глобальну економіку важливо звернути увагу на перелік країн, де питома вага міграційних переказів є суттєвою у порівнянні з показником валового внутрішнього продукту (ВВП). Цей індикатор відображає значимість грошових переказів для економічної розбудови країни та її залежність від зовнішніх фінансових надходжень. Для країн з найвищим рівнем цього показника це має різні значення для економіки і суспільства в цілому.

Передусім, висока відсоткова частка грошових надходжень від мігрантів може вказувати на суттєвий внесок цих переказів у розвиток внутрішнього ринку, що допомагає підвищувати рівень споживчого попиту та утримувати ситуацію на макроекономічному фоні. Такі відправлення можуть бути важливим ресурсом для забезпечення фінансування домогосподарств, допомагаючи покращувати їх рівень добробуту.

Варто розглянути питання впливу міжнародної міграції висококваліфікованої робочої сили на країни-донори. У той час як відтік некваліфікованих працівників може суттєво позначитися на кадровому потенціалі вітчизняної економіки, ще більший збиток може завдати еміграція кваліфікованих кадрів. Це відбувається тому, що зі скороченням людського потенціалу знижується й його інтелектуальний складник. До того ж, на навчання висококваліфікованих спеціалістів витрачається чимало економічних ресурсів.

Ключовим аспектом є те, що висококваліфікована працездатна робоча сила найчастіше має спеціалізовані вміння та знання, які є цінним джерелом для подальшого зростання національної економіки. Їхня втрата може негативно позначитися на привабливості країни на міжнародному ринку праці та спонукати держави до пошуку способів збереження і залучення подібних кадрів [32].

Водночас міграція кваліфікованої робочої сили може позитивно позначитися на країнах-донорах. Так, як було вже зазначено раніше, вони можуть отримувати значну фінансову вигоду від переказів своїх емігрантів.

Беручи певну кількість трудових мігрантів, кожна країна-реципієнт відчуває на собі наслідки цього багатогранного та комплексного явища. Зазвичай економічний вплив міжнародної трудової міграції розглядають у розрізі функціонування національного ринку праці, і в цьому відношенні можна виділити декілька протилежних точок зору.

Згідно з першою позицією, міжнародна міграція є фактором, що спричиняє зростання напруженості на національному ринку праці і призводить до зростання кількості безробітних з числа місцевого населення. Згідно з другою позицією, притік робочої сили дозволяє ліквідувати нестачу робочих рук у непривабливих для місцевого населення сферах. Необхідно зазначити, що у суспільстві домінує все ж таки перша позиція.

Точка зору, що міжнародна трудова міграція має значний негативний вплив на економіку країн-реципієнтів, базується не лише на тому, що заробітчани не допомагають долати рівень безробіття серед власного населення, а й на тому, що вони спричиняють додаткові навантаження на економічні потужності країни.

Для всіх розвинених країн світу значення міжнародної трудової міграції у формуванні національної економіки можна умовно поділити на дві великі категорії. У першу входять країни, де міжнародна міграція виконує важливу, але не визначальну функцію у забезпеченні економіки трудовими ресурсами. До неї можна віднести США, Францію та Німеччину, де вклад міжнародної міграції в зростання кількості працівників не є більшим, ніж 50%.

Інша група країн є набагато чисельнішою. У них міжнародна міграція є одним з ключових факторів приросту робочої сили в економіці країни. Так, у Великій Британії за рахунок міжнародної міграції відбувається близько 70% приросту трудових ресурсів, в Об'єднаних Арабських Еміратах і Саудівській Аравії ця цифра сягає понад 60%, а в Канаді та Австралії - понад 50%. В Італії заробітчани-іммігранти теж є вагомим чинником збільшення кількості робочої сили. Цей підхід допомагає державам ефективніше забезпечувати свою економіку потрібною

кількістю працівників і використовувати можливості міжнародної міграції для стимуляції економічного розвитку.

Міграція здатна також негативно позначитися на внутрішніх ринках праці країн, що беруть на себе мігрантів. Головним з таких негативних аспектів є усунення з нього місцевих робітників. Подібні випадки трапляються тому, що заробітчани здебільшого погоджуються отримувати меншу заробітну плату, ніж місцеве населення. Це може створювати напруженість на ринку зайнятості та негативно позначитися на перспективах для працевлаштування місцевих жителів.

Питання впливу міжнародної міграції на підвищення темпів зростання рівня безробіття в країнах-реципієнтах є досить складним і його можна розглядати крізь систему «пасток безробіття».

Одна з них - це сильна пастка безробіття, яка виражається в тому, що певні категорії робіт у розвинених країнах не є надто престижними, тому частина громадян надає більшу перевагу статусу безробітного, ніж роботі на подібних вакансіях. Приміром, у США відчувається нестача працівників у сфері сільськогосподарського виробництва, яку в основному компенсують мігранти з Мексики, а в Італії виникає дефіцит домашніх робітників, який також заповнюють за рахунок мігрантів.

Інша пастка, слабша, полягає в тім, що втративши роботу, мігранти не повертаються додому, а шукають можливість скористатися своєю соціальною підтримкою в країні-реципієнті. Навіть якщо це їм не вдається, чимало з них надалі продовжують залишатись у країні приїзду.

У контексті розвитку національних ринків праці вплив загальних міграційних процесів на країни-реципієнти може бути як позитивним, так і негативним. Втім, коли справа торкається міграції висококваліфікованих працівників, то науковці і політики погоджуються, що її наслідки для економіки країни-реципієнта в основному є доволі сприятливими.

У більшості країн міжнародна міграція робить суттєвий вклад у зростання чисельності затребуваних на ринку праці кваліфікованих кадрів. При цьому слід зауважити, що головною причиною сприяння імміграції висококваліфікованої робочої сили для країн-реципієнтів є не стільки прямий позитивний ефект у вигляді економії витрат на підготовку кадрів, скільки опосередкований, який виявляється у збільшенні рівня інтелектуального розвитку і, як наслідок, загальної економічної продуктивності економіки [33].

Підсумовуючи попередні фактори, можна сформулювати загальні фактори впливу міграції на глобальну економіку. До позитивних моментів варто віднести:

- збільшення трудових ресурсів: мігранти здатні вирішувати проблеми дефіциту робочої сили в країнах з низькою народжуваністю та швидким старінням населення. Вони стають вагомим ресурсом для компенсації втрат в економіці, що пов'язані з віковою диспропорцією у складі населення. Це стимулюватиме економічний ріст і інновації, адже саме мігранти нерідко приносять із собою свіжі знання і навички. До того ж, їхня діяльність може стимулювати створення новітніх економічних секторів, зокрема, міжнародних торгових та культурних обмінів;
- переказ коштів: намагаючись підтримувати своїх рідних і близьких у країнах походження, заробітчани систематично пересилають їм частку своїх заробітків. Ці грошові перекази, які можуть здатися на перший погляд несуттєвими, фактично виконують дуже важливу роль у розвитку місцевої економіки. Перш за все, перекази стають важливим додатковим джерелом доходу для родин мігрантів. На ці кошти можна задовольнити основні потреби, наприклад, придбати продукти харчування, одягу, оплатити житло та отримати освіту. Зростання доступних ресурсів веде до поліпшення рівня життя і зменшення рівня бідності. Другий важливий фактор - це вплив грошових переказів на розвиток місцевої економіки. Вони вкладаються в розвиток малого і середнього бізнесу, що приводить до виникнення нових

робочих місць й стимулює економічне зростання. Однак слід зазначити, що вплив грошових переказів не вичерпується лише економічною сферою. Вони також сприяють соціальному розвитку, покращуючи доступ до освіти та медицини;

- **трансфер знань і навичок:** мігранти є важливим постачальником новітніх знань і навичок для країн, до яких вони мігрують. Найчастіше вони приносять із собою новаторські методи праці, інноваційні технології і підходи до вирішення завдань. Завдяки цьому можна активізувати інновації в галузі економіки та збільшити її потенціал. На додаток, завдяки обміну досвідом і навичками, мігранти сприяють вдосконаленню навичок місцевих жителів. Завдяки цьому зростає конкурентоспроможність економіки і створюється більш динамічна та розвинена трудова сила;
- **зростання культурної різноманітності:** міграція населення зумовлює не тільки економічні, а й культурні перетворення, внаслідок чого країни, що приймають мігрантів, стають своєрідним калейдоскопом етносів, культур, традицій та мов. Збільшення культурної мозаїки перетворюється на могутній чинник, що веде до потужних позитивних змін у житті суспільства. Спілкування з представниками різних культур, як пазли, поєднує між собою шматочки світогляду, поширюючи його межі. Осмислення та прийняття несхожості призводить до долання усталених стереотипів, етнічної і расової дискримінації, створюючи атмосферу толерантності та взаємоповаги до багатоманітності.

Міграція населення, хоча й має позитивні наслідки, але все ж таки може нести в собі й певні негативні аспекти для глобальної економіки. Їх важливо розуміти і враховувати при формуванні політики щодо міграції:

- **збільшення конкуренції на ринку праці:** перебування мігрантів на ринку праці може спричинити збільшення рівня конкуренції за місця працевлаштування серед місцевих жителів. Результатом цього може бути зниження рівня

заробітної плати й погіршення робочих умов для містян, зокрема в тих галузях, де спостерігається високий попит на працівників і їхня пропозиція переважає над ринком праці. Водночас необхідно враховувати, що мігранти часто зайняті в тих секторах економіки, де відчувається гостра нестача трудових ресурсів, тобто вони заповнюють вакансії, які без них могли б залишитися незайнятими;

- експлуатація та торгівля людьми: нелегальна міграція, на превеликий жаль, поєднує в собі не лише бажання кращого життя, але й створює ризики, які загрожують як мігрантам, так і приймаючій стороні. Її тіньова сторона стає притулком для злочинців, які експлуатують людей, позбавляючи їх гідності та прав. Торгівля людьми - це моторошна реальність, з якою зіштовхуються багато мігрантів у прагненні до найкращого життя. Їх обдурюють, змушують працювати в жахливих умовах, позбавляють свободи і експлуатують. Їх нелегальний статус робить цих людей вразливими до жорстокості та насильства. Експлуатація нелегальних мігрантів не вичерпується торгівлею людьми. Часто вони змушені працювати за низьку заробітну плату, в небезпечних умовах, без належного захисту й соціальних гарантій. Неврегульована міграція також може призвести до зростання організованої злочинності.
- Економічні втрати для країн походження: мігранти, особливо молодь та люди з високим рівнем освіти та кваліфікації, часто шукають кращих можливостей за кордоном. Їх відтік, відомий як «відтік мізків», позбавляє країни знань, навичок, досвіду, необхідних для розвитку ключових сфер економіки, таких як медицина, освіта, інженерія та наука. Це може призвести до дефіциту кваліфікованих кадрів, стримування інновацій, погіршення якості життя людей. Також мігранти часто вивозять з собою заощадження та інвестиції, що негативно впливає на розвиток фінансового сектору в цілому. Ці кошти могли

б бути використані для створення нових робочих місць, розвитку інфраструктури або ж стимулювання економічного зростання.

Таким чином, міграція має складний і багатогранний вплив на глобальну економіку. Це може призводити до змін у розподілі людських ресурсів, зростання або зниження рівня заробітної плати, стимулювання інновацій та економічного зростання, а також викликати певні виклики, такі як нерівномірність у розвитку регіонів і конкуренцію на ринку праці.

Для мінімізації негативних наслідків, важливо розвивати ефективні стратегії управління міграційними процесами, спрямовані на забезпечення справедливих умов для мігрантів та місцевого населення.

2.2. Війна як каталізатор трудової міграції у світі і в Україні

Війна, безсумнівно, є одним із найбільш впливових факторів у сучасному світі, що стимулює трудову міграцію. Конфлікти та військові дії, розгортаючись у різних куточках глобальної картини, примушують тисячі людей залишати свої рідні краї й шукати пристановище в інших країнах. Це явище стає каталізатором масштабної трудової міграції, викликаючи значні зміни як у самій структурі суспільства, так і у глобальному економічному порядку.

Війна як фактор, що стимулює трудову міграцію, має декілька аспектів, які варто розглянути:

- економічні наслідки: війна руйнує економіку країни, призводить до втрати робочих місць, зниження рівня життя, загального економічного занепаду. Це змушує багатьох людей шукати кращі економічні можливості за кордоном, де можна отримати стабільну роботу і гідну заробітну плату;

- ситуація з безпекою: війна робить життя людей небезпечним і нестабільним. Страх за власну безпеку змушує багатьох шукати притулку в більш безпечних країнах, де вони можуть жити без загрози для свого життя;
- психологічні фактори: війна спричиняє великий стрес, травми, психологічні труднощі для людей, особливо для тих, хто став свідком жахливих подій або втратив близьких. Шукаючи можливості відновити душевний спокій та почати життя заново, багато людей вирішують мігрувати в інші країни, де вони сподіваються знайти підтримку, а також нові перспективи;
- демографічні зміни: війна може призвести до значного дисбалансу в гендерному та віковому складі населення через втрати в бою або через масові міграції.

Як показує історія світових конфліктів, питання війн і трудової міграції були пов'язані між собою впродовж багатьох століть. Уже в античні часи практично не припинялися військові дії, які змушували населення знаходити собі притулок і відкривали нові перспективи за межами рідної землі. Збройні конфлікти та завоювання спричиняли масову міграцію народів, нерідко на величезні дистанції, в тому числі й за океанські простори.

Подібні міграційні процеси зіграли важливу історичну роль у становленні нових культурних, етнічних і соціальних спільнот. До прикладу, рух варварських племен у IX-XI століттях нашої ери в Європі спричинив суттєві етнічні зміни в складі населення, що вплинули на становлення сучасних європейських націй. В подальшому епоха колоніалізму та імперіалізму також спричинила масштабні міграційні процеси, коли через військові конфлікти й економічний тиск були примусово переміщені мільйони жителів африканського, азійського та інших континентів.

Впродовж XIX і XX століть у світі відбувалось дуже багато війн, збройних конфліктів, бойових дій, які суттєво позначились на пересуванні населення й трудовій міграції. Такі великі військові конфлікти, як Перша і Друга світові війни,

іспансько-американська війна, війна за незалежність Індії, індо-пакистанські війни та багато інших, змушували мільйони людей покидати свої оселі і вирушати на заробітки до інших країн у пошуку безпечного місця проживання й зайнятості.

Причинами таких війн були різноманітні обставини: територіальні суперечки, боротьба за звільнення і здобуття незалежності, імперські прагнення та світоглядні суперечності. Але незалежно від їхніх причин, вони завжди вели до руйнації економічних систем, погіршення рівня добробуту, підвищення рівня небезпеки, що спонукало людей масово мігрувати.

У період 2000-2010 років в усьому світі відбувалась ціла низка воєн або військових конфліктів, які значною мірою позначились на пересуванні людей і трудовій міграції. Так, зокрема, війни в Іраку, Афганістані, Лівії, Сирії, а також геополітичні і територіальні суперечки в Африці та Азії спровокували масові пересування населення в напрямку пошуків працевлаштування. Через ці війни у світі розгорнулася справжня гуманітарна криза, яка підштовхнула до втечі з рідних домівок десятки мільйонів осіб через погрози їхньому життю, руйнування економіки і відсутність робочих місць [34].

У ході повномасштабної російської агресії проти України мільйони громадян України були вимушені залишити свої домівки, робочі місця і звичне повсякденне життя.

Як правило, коли будь-яка держава приймає біженців, то зазвичай ці люди є тягарем, який вимагає великих затрат на їхнє утримання й адаптацію. Втім, хвиля переселенців з України може стати певним винятком з цього загального правила. Національний банк України дослідив питання впливу українських біженців для країн ЄС і прийшов до висновку, що вони принесли велику користь економікам країн-членів ЄС, знизивши наслідки фінансової кризи. Українці досить швидко пристосувалися до нового життя, почали активніше влаштовуватися на роботу і платити податки.

Нинішня хвиля біженців з України є унікальною і відрізняється від інших міграційних криз у Європі у XXI столітті. Головною різницею є структура цієї категорії осіб: більшу її частину складають працездатні жінки з вищою освітою та їх діти.

Така картина має декілька цікавих аспектів, на які слід зважати. Передусім, наявність серед українських мігрантів досить високого рівня освіченості може виявитися для приймаючих країн вагомим джерелом ресурсів, адже вони здатні вносити суттєвий вклад у розбудову економіки й суспільства. Водночас, присутність дітей серед переселенців актуалізує потребу в забезпеченні їхньої освіти і соціального захисту, що створює для приймаючих країн нові труднощі для вирішення відповідних соціальних завдань [35].

Війна значною мірою торкнулася й ринку праці в Україні. Чимало підприємств були знищені або зупинили свою діяльність. Співробітники поїхали в інші області України чи закордон, а мобілізація посилила нестачу висококваліфікованого кадрового потенціалу. Окупація, безперервні обстріли, морська блокада, дефіцит світла - усе це негативно позначається на діяльності компаній і призводить до трудової міграції.

Найважчий час для роботи припав на перші місяці війни, а згодом багато хто повернувся на свої робочі місця чи почав активно шукати нову роботу.

Станом на лютий 2023 рік 36% громадян України, які працювали до війни, працюють у звичайному режимі, 17% - у режимі часткової зайнятості, а 8% - влаштувалися на нову роботу (додаток В).

Згідно з даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН), станом на 3 січня 2023 року приблизно 4,9 мільйона біженців з України одержали тимчасове житло в Європі. Це близько 1% від загального числа жителів Європейського Союзу. Найбільше приймають українських мігрантів у себе Польща, Німеччина та Чеська Республіка (рис. 2.1).

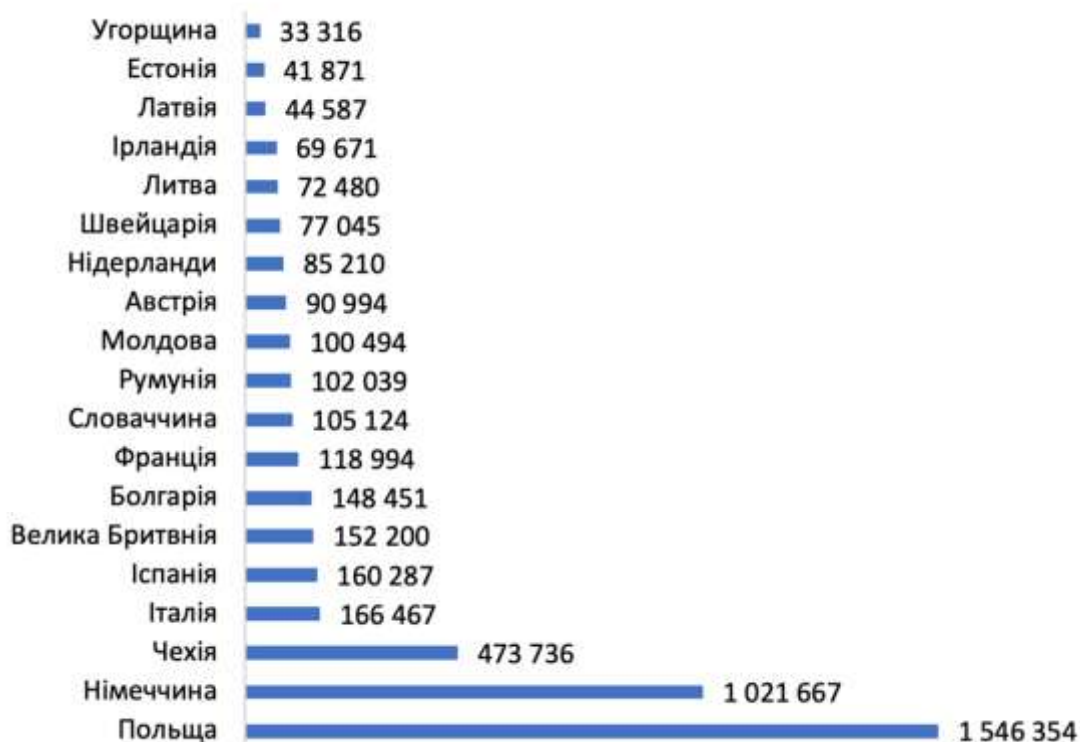

Рис. 2.1 Кількість зареєстрованих українських біженців у Європі станом на 2023 рік

Джерело: розроблено автором на основі [35].

Хоча ринок праці продовжує стабілізуватися, в Україні спостерігаються суттєві регіональні дисбаланси. Через загрози у сфері безпеки підприємства в основному перемістились у західні регіони і саме там знаходиться найвища частка вільних робочих місць. З іншого боку, чим ближче до зони бойових дій, тим складнішою є ситуація на українському ринку праці.

Виникає проблема, при якій, по-перше, бізнес не знаходить достатньої кількості кандидатів на свої вакансії, а, по-друге, є люди, які масово шукають роботу і жаліються на безробіття. Це вказує на те, що українці або мають вищі сподівання щодо умов оплати праці, а запропоновані їм можливості не задовільняють їх, або ж їхня професійна кваліфікація не співпадає з тими, що вимагаються роботодавцями.

На собі негативний наслідок війни вже відчули 30% опитаних, які були позбавлені роботи чи звільнені (19%), або ж їхні фірми закрилися (11%). Втім, більшість роботодавців залишили своїх співробітників на своїх робочих місцях (додаток Д).

Якщо говорити конкретно по регіонам, то бачимо, що працювати в звичайному режимі залишились ті громадяни, які мешкають на заході нашої країни (46%), а от без роботи залишились мешканці сходу (49%) (рис. 2.2).

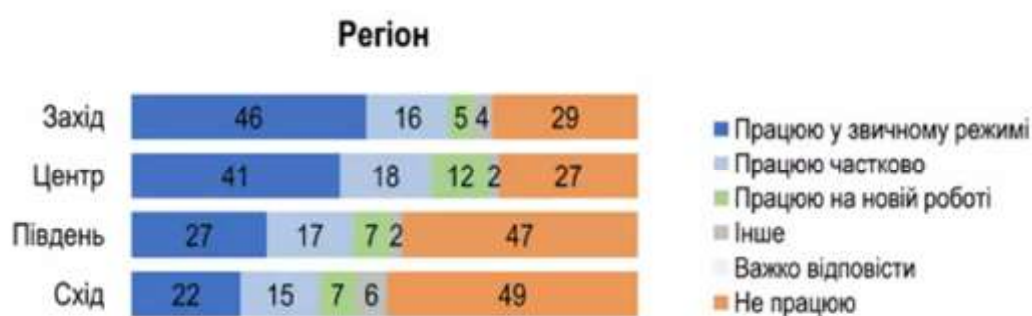

Рис. 2.2 Кількість українців, які працюють під час війни станом на 2023 рік

Джерело: розроблено автором на основі [36].

Для України трудова міграція під час війни створює низку загроз:

- знижується сукупний рівень розвитку людського капіталу, що спричиняє нестачу висококваліфікованих працівників;
- паралельно зменшується рівень продуктивності праці та надходження до бюджетів усіх ланок;
- на тлі зменшення джерел надходжень до бюджету збільшується необхідність у забезпеченні соціальної підтримки громадян [37].

Відплив професійних працівників негативно позначається на стабільності інституцій і макроекономічній стійкості держави в цілому. Натомість значна кількість мігрантів з України до країн Європейського Союзу надає потенційну

вигоду для останніх, які вже протягом тривалого часу зазнають диспропорцій у своїй демографічній структурі.

Мігранти наповнюють вакансії на ринку праці, причому як низько-, так і висококваліфіковані сектори. Це веде до зростання податків до бюджету приймаючої країни, що стимулює її інноваційний розвиток, а відтак - і економіку. Згідно з дослідженнями, підвищення притоку мігрантів на 1% по відношенню до загального рівня зайнятості в країні може спричинити збільшення обсягу випуску продукції на 1% на п'ятий рік проживання мігрантів у новій країні [38].

Надзвичайно важливим є розуміння того, який довготривалий ефект буде мати війна на людей, бо саме вони є фундаментом для економіки і трудової міграції. Як показують дослідження, якщо основну частину втрат під час бойових дій складає саме людський капітал, то післявоєнне відновлення проходить значно довше, ніж у разі руйнування матеріального майна.

Під час аналізу впливу війни на ситуацію на ринку праці важливим є обговорення головних інструментів та цільових аудиторій таких категорій.

До першої категорії відносяться переважно діти й молодь. Чи отримували вони освіту під час війни? Чи мали труднощі з отриманням доступу до продуктів харчування та речей першої потреби, чи зазнали психологічної травми? Як свідчать наукові дослідження, чим молодшою є дитина, на яку негативно вплинули складні життєві обставини, тим важче їй потім, у зрілому віці, інтегруватись на ринок зайнятості.

До другої групи відносяться учасники бойових дій. Передусім, участь у військових діях має негативний відбиток на їх освіті. Часто чоловіки, які воювали, не закінчили чи навіть не почали здобувати вищу освіту. Результати досліджень часів Другої світової війни свідчать про проблему з працевлаштуванням серед поранених бійців. Ці проблеми загострюються з наближенням до пенсійного віку, що змушує бійців йти на пенсію значно швидше. Упередженість також є суттєвим фактором: у тих країнах, де учасників війни сприймають як героїв, рівень

працевлаштування ветеранів є високим. І натомість там, де до ветеранів ставляться вкрай негативно (наприклад, до тих, хто повернувся з війни у В'єтнамі), виникали складнощі з пошуком місця на ринку праці, що змушувало людей виїжджати до інших країн [39].

До третьої групи відносяться внутрішні та зовнішні переселенці. Згідно з висновками досліджень після війни в Боснії і Герцеговині, ймовірність виникнення безробіття у чоловіків і зниження економічної активності у жінок залишається високою навіть через декілька років після закінчення війни. І навпаки, аналіз військового конфлікту в Таджикистані засвідчив сприятливий вплив на економічну зайнятість і зростання працевлаштування серед жінок.

Зрештою, четверта група - це всі інші громадяни. На них війна має довготривалий негативний вплив через їхнє індивідуальне суб'єктивне відчуття свого добробуту.

На прикладі України, після закінчення війни, вкрай важливо, щоб наша країна зберігала статичний погляд на Європейський Союз і слідувала тим орієнтирам, які нам були надані для подальшого просування в напрямку інтеграції в ЄС.

Отже, війна, що вирує у світі та Україні, несе за собою не лише руйнування і людські трагедії, але й масштабну трудову міграцію, яка має значний вплив на всі сфери суспільства. Цей процес, з одного боку, веде до значного зменшення робочої сили в країнах, що постраждали від війни, зокрема висококваліфікованих кадрів. Це може загрожувати розвитку науки, освіти, інновацій, адже без людського капіталу неможливо рухатися вперед. Втрата робочої сили також негативно впливає на економічні показники: зменшується виробництво, зростає безробіття, що веде до деградації економіки, погіршення добробуту людей.

З іншого боку, трудова міграція може мати й позитивний вплив, але не лише для самих мігрантів, які отримують можливість працевлаштування і кращого життя. Економіки країн, що приймають мігрантів, отримують додаткову робочу силу, що може стимулювати розвиток певних сегментів економіки. Проте це також створює

ряд викликів для таких країн, адже їм необхідно забезпечити соціальний захист мігрантів, інтегрувати їх у суспільство, враховувати їхні права та потреби.

Важливо розуміти, що війна – це не лише локальний конфлікт, а й глобальна проблема, яка має далекосяжні наслідки. Трудова міграція – це лише один із аспектів цих наслідків, який потребує комплексного підходу з урахуванням інтересів як країн, що втрачають людський капітал, так і країн, які його приймають.

2.3. Шляхи регулювання міжнародної трудової міграції

Міжнародна трудова міграція - це складне явище, яке має як позитивні, так і негативні наслідки для країн відправлення і прийняття. Її ефективне регулювання є ключовим завданням для урядів, які прагнуть максимізувати переваги міграції та мінімізувати ризики.

Шляхи регулювання міжнародної трудової міграції включають різноманітні політичні, правові, соціально-економічні заходи. До них можна віднести:

- міжнародні угоди і конвенції;
- національне законодавство;
- квоти та ліцензування;
- соціальні програми;
- програми набору трудових мігрантів;
- моніторинг та контроль [40].

Міжнародні угоди та конвенції відіграють важливу роль у регулюванні міжнародної трудової міграції. Ці документи встановлюють стандарти поведінки держав щодо міграції та допомагають забезпечити права і захист мігрантів.

Наприклад, Конвенція МОП про працю в сільському господарстві гарантує права трудових мігрантів у цьому секторі. Вона встановлює правила щодо умов

праці, соціального захисту, професійного розвитку трудових мігрантів. Конвенція допомагає уникнути експлуатації, несправедливого ставлення до мігрантів у сільському господарстві.

Національне законодавство є ключовим фактором у регулюванні міграційних процесів у країні. Прийняті урядом закони і нормативні акти містять правила й процедури, що відносяться до різних аспектів міграції, а саме до таких, як

- в'їзд і перебування: кому дозволено в'їжджати в країну і за яких умов вони можуть залишатися в ній. Це може включати візові вимоги, тривалість перебування та підстави для отримання дозволу на проживання;
- працевлаштування: хто і на яких умовах має право працювати в країні;
- умови проживання: де і за яких умов можуть проживати мігранти. Сюди можуть бути включені правила щодо доступу до житла, а також питання прав і обов'язків власників житла та орендарів;
- правовий статус: які права та обов'язки мають мігранти в країні. Йдеться насамперед про доступ до соціальних послуг, освіти, охорони здоров'я, а також про право на возз'єднання з сім'єю.

Дієве національне законодавство має бути чітким, прозорим, зрозумілим для всіх зацікавлених сторін. У ньому мають бути дотримані міжнародні стандарти прав людини і враховані інтереси всіх членів суспільства.

При цьому важливо зазначити, що національне законодавство не діє у певному просторі. Воно має працювати в поєднанні з іншими інструментами, що регламентують міграцію, такими як міжнародні угоди і конвенції, а також з політикою і програмами, що реалізуються урядами і громадянським суспільством.

Квоти і системи ліцензування для іноземних працівників сприяють збереженню робочого місця для вітчизняних громадян, знижуючи конкуренцію на ринку праці. До того ж, вони дозволяють країнам управляти міграційними потоками таким чином, щоб вони відповідали потребам і можливостям приймаючої країни.

Шляхом квотування й ліцензування країни можуть залучати іноземних працівників у ті сфери, де вони справді потрібні, наприклад, у сферу інформаційних технологій або охорону здоров'я, де відчувається нестача кадрів. Це допомагає заповнити вакансії, які в іншому випадку могли б залишитися відкритими через брак достатньо висококваліфікованих кандидатів з-поміж місцевого населення.

Втім, важливо, щоб система квотування чи ліцензування була чесною і прозорою, адже це допоможе запобігти проявам будь-якої дискримінації та корупції. Необхідно постійно оновлювати ці механізми, беручи до уваги зміни на ринку праці й потреби суспільства.

Інтеграція мігрантів у нове суспільство - це складний процес, який потребує зусиль з боку як самих мігрантів, так і з боку приймаючої країни. Важливу роль у цьому процесі відіграють соціальні програми та заходи підтримки, які надаються мігрантам.

Надання соціальної підтримки мігрантам має багато переваг. По-перше, це сприяє їх успішній інтеграції. Доступ до медичного страхування, освіти, житла та інших соціальних послуг може допомогти мігрантам адаптуватися до нового життя, вивчити мову, отримати освіту, знайти роботу. Це, в свою чергу, може призвести до підвищення їхнього добробуту й якості життя.

По-друге, соціальні програми та заходи підтримки сприяють зміцненню соціальної згуртованості. Інтегровані мігранти стають цінними членами суспільства, які можуть сприяти його економічному, а також культурному розвитку. Їх знання, навички, досвід можуть бути корисними для приймаючої країни в цілому.

Нарешті, надання соціальної підтримки мігрантам може допомогти запобігти дискримінації, ксенофобії, соціальній напрузі. Коли мігранти відчувають, що їх приймають і підтримують, вони з більшою ймовірністю стануть продуктивними членами суспільства та будуть позитивно взаємодіяти з місцевим населенням.

Звичайно, соціальні програми та заходи підтримки не повинні бути дискримінаційними. Вони мають бути доступними для всіх мігрантів, незалежно від

їхньої країни походження, етнічної приналежності, релігії чи статусу. Важливо також, щоб ці програми були ефективними й відповідали реальним потребам мігрантів. Для цього необхідно проводити регулярні оцінки, оновлювати їх відповідно до змін у потребах мігрантів.

Програми залучення трудових мігрантів можуть мати суттєвий вплив на економіку й суспільство як приймаючої, так і відправляючої країни. З одного боку, вони можуть сприяти розвитку галузей, які потребують спеціалізованих знань і навичок, а також допомогти заповнити вакансії, які можуть залишатися незаповненими через брак місцевих талантів. Це може підвищити продуктивність і конкурентоспроможність економіки.

З іншого боку, програми рекрутингу можуть бути важливим джерелом доходу для країн, що відправляють мігрантів, для яких еміграція є одним з основних джерел валютних надходжень. Крім того, вони можуть сприяти передачі нових знань і технологій з приймаючої країни до країни походження.

Разом з тим, важливо зважати на потенційні виклики та проблеми, пов'язані з програмами працевлаштування, такі як можливість дисбалансу на ринку праці, ризики отримання низькооплачуваної роботи або експлуатації мігрантів, а також проблеми соціально-культурної адаптації. Тому дуже важливо ретельно планувати і реалізовувати такі програми, щоб вони були ефективними для всіх зацікавлених сторін і були максимально справедливими та результативними.

Моніторинг та контроль у сфері міграції є ключовим фактором забезпечення ефективного й безпечного регулювання міграційних процесів. За допомогою моніторингу держави можуть відслідковувати тенденції міграційних потоків, аналізувати їхні наслідки для економіки, суспільства, культури, а також визначати пріоритетні напрямки управління міграційними процесами. До прикладу, він може допомогти визначити сектори економіки, які потребують додаткової робочої сили, а також виявити проблеми у взаємодії між мігрантами та місцевим населенням.

Контроль за дотриманням законодавства у сфері міграції є важливим для забезпечення безпеки мігрантів та захисту їх від протиправної діяльності. Це включає контроль за дотриманням умов праці мігрантів, недопущенням їхньої експлуатації, забезпеченням їхнього доступу до освіти, охорони здоров'я та інших соціальних послуг. Країни повинні створювати ефективні механізми контролю, які б гарантували дотримання прав і обов'язків як мігрантів, так і роботодавців.

Спільний контроль і моніторинг також допомагають уникнути негативних наслідків міграції, таких як надмірний тиск на ринок праці, соціальні конфлікти або загрози безпеці. Вони дозволяють країнам реагувати на виклики в міграційних потоках, сприяючи стабільності та розвитку суспільства.

Отже, шляхи регулювання міжнародної трудової міграції полягають у різних заходах, як-от укладання міжнародних угод і конвенцій, запровадження квот і ліцензування, моніторинг і контроль за правозастосуванням законів [41].

Усі ці заходи мають на меті забезпечити ефективне управління міграційними потоками, захистити права мігрантів, підтримати сталий розвиток як у країнах, що приймають, так і в країнах, що відправляють мігрантів. При формулюванні та реалізації міграційної політики важливо враховувати різноманітність ситуацій і потреб країн, що допоможе досягти більш ефективних результатів для всіх зацікавлених сторін.

ВИСНОВКИ

Трудова міграція є важливим явищем у сучасному світі, яке полягає у переміщенні людей з однієї країни до іншої для здобуття роботи або заробітку. Існують різні види трудової міграції, зокрема сезонна міграція, коли люди переміщаються для виконання сезонних робіт та кваліфікована міграція, коли спеціалісти переїжджають для роботи у висококваліфікованих сферах. Також є некваліфікована міграція, коли люди шукають роботу без спеціальної кваліфікації і підприємницька міграція, коли люди переїжджають для створення власного бізнесу.

Соціальні причини трудової міграції можуть бути пов'язані зі змінами в суспільному середовищі, такими як політичні конфлікти, війни, пригнічення або культурні обмеження. Ці фактори можуть стати основою для рішення про виїзд з країни на пошуки кращого життя та більшої свободи.

З економічної точки зору, трудова міграція часто є реакцією на нерівномірний розподіл ресурсів і можливостей у світі. У розвинених країнах може бути більше можливостей для заробітку, що приваблює мігрантів з менш розвинених країн. Для багатьох мігрантів трудова міграція є шляхом досягнення економічної стабільності та підвищення соціального статусу. Усі ці причини взаємодіють, впливають на рішення людей щодо міграції.

Тенденції міжнародної трудової міграції у світі та в Україні включають ряд ключових аспектів. По-перше, важливою є збільшена мобільність робочої сили через поліпшення транспортних і комунікаційних технологій, а також спрощення візових режимів. Це сприяє зростанню числа мігрантів, які шукають роботу за кордоном.

Другим аспектом є зміна структури міжнародної трудової міграції. Спостерігається збільшення кількості висококваліфікованих мігрантів, які шукають роботу в розвинених країнах, в той час як низькокваліфіковані мігранти в основному спрямовані до роботи у секторі послуг та будівництва.

Третім важливим аспектом є вплив глобальних тенденцій, таких як демографічні зміни, економічні кризи, зміни в економічній структурі країн, на міжнародну трудову міграцію. Ці тенденції можуть впливати на обсяги і напрямки міграційних потоків.

Україна не є винятком у контексті цих тенденцій. Сьогодні наша країна є важливим джерелом робочої сили для країн Європейського Союзу та інших держав, особливо в галузі сезонної роботи.

Війна часто виступає каталізатором трудової міграції, спонукаючи людей шукати безпеки, кращих умов життя у інших країнах. У світі конфлікти призводять до великих міграційних потоків, які можуть мати значний вплив на країни-приймачі та країни-відправниці.

Україна сьогодні стикається з наслідками війни, зокрема з повномасштабним вторгненням росії. Це спричинило значний внутрішній переселенський рух, а також відправлення українців на тимчасову або постійну роботу за кордон.

Окрім того, міграція має значний вплив на глобальну економіку через різноманітні канали. По-перше, вона сприяє збільшенню міжнародних трудових ринків, збільшенню доступу до робочої сили для країн-приймачів. Це може призвести до підвищення продуктивності та розвитку нових галузей економіки.

По-друге, міграція може стати джерелом великого потоку грошей у вигляді грошових переказів мігрантів у свої рідні країни. Ці кошти можуть значно вплинути на економічний розвиток країн-отримувачів, підтримуючи вирішення проблем бідності й сприяючи зростанню внутрішнього попиту.

Проте є й від'ємні наслідки, такі як дефіцит кваліфікованих кадрів у країнах-відправниках, погіршення умов праці для низькокваліфікованих працівників, зростання конкуренції на ринку праці у приймаючих країнах. Тому важливо забезпечити ефективне управління міграційними потоками, сприяючи позитивним аспектам міграції, зменшуючи її негативні наслідки.

Регулювання міжнародної трудової міграції включає в себе різноманітні заходи та політики, спрямовані на контроль потоками мігрантів. Одним з таких шляхів є укладення міжнародних угод і конвенцій, які встановлюють правила для міграції та захисту прав мігрантів. Крім того, країни можуть встановлювати квоти на кількість мігрантів, що можуть в'їжджати за роботою, а також використовувати системи ліцензування для контролю за залученням іноземних працівників. Важливим є також моніторинг і контроль за дотриманням законодавства та прав мігрантів, а також сприяння їхній інтеграції у суспільство й ринок праці.

Тому важливо розвивати політики, які сприятимуть позитивним аспектам міграції та зменшать її негативний вплив. Важливо співпрацювати міжнародно для вирішення спільних викликів, що ставлять перед країнами у зв'язку з міграцією, з метою забезпечення сталого розвитку і благополуччя для всіх.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Населення України. Трудова еміграція в Україні. - К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2010. - 233 с.
2. Лошенко О. В. Державне регулювання міжнародної трудової міграції у країнах світу. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2016. № 5. С. 179-187.
3. Мойсей В. І. Економічні ефекти державного регулювання міжнародної трудової міграції в Україні. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=2474&i=20>
4. Про зовнішню трудову міграцію: Закон України: за станом на (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 49-50, ст. 463). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-VIII#Text>.
5. Шишкина В. Хто такі резидент та нерезидент? URL: <http://surl.li/rhxxn>
6. Сутність і види міжнародної трудової міграції. URL: <http://surl.li/rhxxn>
7. Міжнародна трудова міграція. URL: <http://surl.li/rjqua>
8. Причини та сучасні особливості міжнародної трудової міграції. URL: https://pidru4niki.com/1218071562531/ekonomika/prichini_suchasni_osoblivosti_mizh_narodnoyi_trudovoyi_migratsiyi.
9. Causes of Migration: political and social. URL: <https://www.studysmarter.co.uk/explanations/human-geography/population-geography/causes-of-migration/>
10. Трудова міграція в Україні. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D1%80%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BC%D1%96%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%D0%B2%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96>.
11. Як у себе вдома. Ось найцікавіше, що ми дізналися про світову міграцію зі свіжого звіту ООН. URL: <https://nv.ua/ukr/world/countries/immigraciya-de-zhiti->

- [krashche-nayaktualnisha-statistika-on-pro-trendi-svitovoji-immigraciji-ostanni-novini-50067346.html](https://www.krashche-nayaktualnisha-statistika-on-pro-trendi-svitovoji-immigraciji-ostanni-novini-50067346.html).
12. Migration in the world. URL: <https://www.iom.sk/en/migration/migration-in-the-world.html>
 13. Кузенко М. На роботу до ЄС: про що свідчать світові тренди міграції та що чекатиме українців. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/project/2021/workineu/article1.html>.
 14. WORLD MIGRATION REPORT 2020. URL: https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf
 15. How many immigrants are in the American workforce? URL: <https://usafacts.org/articles/how-many-immigrants-are-in-the-american-workforce/>
 16. ILO Global Estimates on International Migrant Workers. Results and Methodology. Third edition. URL: https://webapps.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_808935.pdf
 17. Яковенко Ю. В. Міграційні потоки у світі: обсяги, напрями, причини зростання. Вісник ДонНУЕТ «Економічні науки». URL: <https://doi.org/10.33274/2079-4819-2021-74-1-55-64>
 18. Трудова міграція в регіоні америки: погляд в майбутнє через призму сьогоденняшньої міграційної політики. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/54762/47-Stakanov.pdf?sequence=1>.
 19. Канада стала найпривабливішою країною для трудової міграції через пандемію. URL: <https://ukrpohliad.org/news/kanada-stala-najpryvablyvishoyu-krayinoyu-dlya-trudovoyi-migratsiyi-cherez-pandemiyu.html>.
 20. Канада – країна великих можливостей. URL: <https://yescenter.com.ua/canada-land-of-opportunities/>.
 21. У що обходиться «стаханівська праця»: Досвід США. URL: <https://www.holosameryky.com/a/stahanovska-pracia-us-/5071857.html>.

22. Як влаштовано життя у США: ключові відмінності від України. URL: https://visitukraine.today/uk/blog/1022/yak-vlastovano-zittya-u-ssa-klyucovi-osoblivosti-do-yakix-ukraincyam-dovedetsya-zviknuti#google_vignette.
23. Рибалко М. Міграційні процеси в Німеччині: наслідки та особливості регулювання. URL: <http://surl.li/rmefs>
24. Особливості життя іммігрантів в Німеччині. URL: https://news.eurabota.ua/uk/germany/migration/osoblivosti-zhittya-immigrantiv-v-nimechchini/#google_vignette.
25. Міграція до Британії досягла рекорду в понад 500 тисяч осіб за рік. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/11/24/7151254/>.
26. Трудова міграція: скільки українців працювали за кордоном в 2019-2021 роках. URL: <http://surl.li/rmtqd>
27. Мартинюк О. В які країни українці найчастіше їздять на заробітки. URL: <http://surl.li/rmuaf>
28. Куди українці їдуть на заробітки: які країни Європи відкриті. URL: <https://t1.ua/news/55990-kudy-ukrayintsi-yidut-na-zarobitky-yaki-krayiny-yevropy-vidkryti.html>.
29. Державна міграційна служба України. URL: <https://dmsu.gov.ua/>.
30. Мойсей В. І. Зовнішні економічні ефекти міжнародної міграції робочої сили. 2015. № 2(6). С. 29.
31. Ніколаєць К. М. Соціально-економічні наслідки зовнішньої трудової міграції. *Економіка та держава*. 2019. № 10. С. 51-57.
32. Смутчак З. Соціально-економічні наслідки інтенсивності зовнішніх трудових міграційних потоків. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. Вип. 11. С. 148-152.
33. Косачевич Н. О. Соціально-економічні наслідки трудової міграції для України в умовах глобальних актуальних трансформацій. URL: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/44968/1/%D0%94%D0%B8%D0%BF%D0%BB>

[%D0%BE%D0%BC%20%D0%9A%D0%BE%D1%81%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87%20%D0%9D.pdf](#)

- 34.Список війн. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD>.
- 35.Вінокуров Я. Українські мігранти підіймають економіку Європи. Що буде з Україною без них? URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/01/10/695807/>.
- 36.Соціологи з'ясували, скільки українців втратили роботу та частину доходу через війну. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/02/21/novyna/suspilstvo/socziolohy-zyasuvaly-skilky-ukrayincziv-vtratyly-robotu-ta-chastynu-doxodu-cherez-vijnu>
- 37.Пищуліна О., Юрчишин В. Міграційні прояви та впливи – уроки для України. Аналітична доповідь. Центр Разумкова. 2023. С. 3–5.
- 38.Цимбалюк І. Міграція робочої сили в Україні: виклики для управління та мотивації персоналу під час війни. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-66>.
- 39.Шайкан В. О. Актуальні проблеми дослідження Другої світової війни: сучасне бачення. URL: <http://surl.li/shgum>.
- 40.Садова У. Міграція в умовах трансформації регіональних ринків праці України: механізми регулювання. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». 2019
- 41.Стаканов Р. Д. Регулювання міжнародної трудової міграції на регіональному та глобальному рівнях. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/5_ukr/13.pdf.
42. Вдарилася по гарантіях: війна вплинула на зарплати 75% українців. URL: <https://www.work.ua/news/ukraine/2201/>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Огляд зарубіжної літератури

1. Martin P. Merchants of Labor: Recruiters and International Labor Migration. Oxford University Press, 2017. Pages: 240

"Merchants of Labor: Recruiters and International Labor Migration" by Martin P. delves into the intricate world of labor recruitment and its role in international migration. The book was published in 2017 by Oxford University Press. The book analyzes migration cost data from over 3,000 workers to identify the major determinants of worker costs. It also proposes policy solutions to reduce worker-paid migration costs and improve the treatment of migrant workers.

The main goal of the book is to thoroughly examine the role of labor recruiters in international labor migration and their impact on socio-economic processes. The author aims to analyze the practices and motivations of these intermediaries, uncover their role in shaping the labor market and migration flows, and illuminate the consequences of their activities for the workforce and society as a whole.

2. Office I. L. ILO Global Estimates on International Migrant Workers: Results and Methodology. International Labour Organisation (ILO), 2021. Pages: 72

"ILO Global Estimates on International Migrant Workers: Results and Methodology" is a report published by the International Labour Organization (ILO) in 2021.

This report provides the most recent statistics on the global population of international migrant workers, as of 2019. It offers a detailed breakdown of these estimates by age, gender, income group of the destination country, and region. This report serves as

a valuable reference point for analyzing the changes caused by the COVID-19 pandemic. The primary objective of the book is to provide comprehensive insights, data, and methodologies regarding international migrant workers, aiming to facilitate informed policymaking, enhance understanding of migration dynamics, and advocate for the rights and well-being of migrant workers globally.

3. International Organization International Organization for Migration. World Migration Report 2015: Migrants and Cities - New Partnerships to Manage Mobility. United Nations Fund for Population Activities, 2015. Pages: 226

In the "World Migration Report 2015: Migrants and Cities - New Partnerships to Manage Mobility," the International Organization for Migration (IOM) explores the growing trend of urbanization and its connection to migration.

The fast rate of urbanization, and rising migration to cities, brings with it both risks and opportunities for the migrants, communities and governments concerned. The World Migration Report 2015 explores how migration and migrants are shaping cities, and how the life of migrants, in turn, is shaped by cities, their people, organizations and rules.

The report contributes to the global debate on migration and urbanization in three ways. First, it documents how migration is shaping cities and the situation of migrants in cities. Second, the report draws attention to the livelihood of migrants in the cities of the Global South. Third, the report examines both internal and international migration with cities across the development spectrum having to manage growing mobile and diverse populations.

4. Ruist J. Causes and Consequences of Global Migration. Anthem Press, 2021. Pages: 282

"Causes and Consequences of Global Migration" by J. Ruist, published in 2021 by Anthem Press, summarizes the scientific knowledge on why people migrate to Western countries and how this affects the host economy and society.

This book aims to shed light on the complexities of migration and its impact on Western countries. It begins with a historical overview, delving into the motivations behind migration and its economic outcomes. It explores the diverse nature of migration, emphasizing that it varies greatly from one situation to another, involving a spectrum of individuals from successful professionals to vulnerable refugees.

5. Gentile E. Skilled Labor Mobility and Migration. Edward Elgar Publishing, 2019. Pages: 316

The book "Skilled Labor Mobility and Migration" by E. Gentile, published by Edward Elgar Publishing in 2019, delves into the dynamics of skilled labor mobility and migration. The primary aim of the book is to analyze the patterns, challenges, and impacts of skilled labor migration on both sending and receiving countries, shedding light on key economic, social, and policy implications.

This book discusses the importance of the free movement of skilled workers in Southeast Asia. This book examines the current situation, trends, challenges, and opportunities in the region. It assesses current challenges and opportunities and suggests a range of enabling policy measures.

6. Rodrik D. Globalization Paradox: Why Global Markets, States, and Democracy Can't Coexist. Oxford University Press, 2012. Pages: 368

The author of "Globalization Paradox: Why Global Markets, States, and Democracy Can't Coexist" is Rodrik D. The book was published by Oxford University Press in 2012.

This report examines the link between water and migration, and the implications for economic development. The report is based on analysis of the largest data set on internal migration ever assembled, covering nearly half a billion people from 189 population censuses in 64 countries from 1960 to 2015. It assesses how rainfall shocks are

related to migration relative to other key variables such as age, gender, education, and household size.

The report is in two parts. Volume 1 covers water, migration, and development. Volume 2 focuses on water, forced displacement and conflict in the Middle East and North Africa.

7. Gottfried H., Boris E., Greene J. Global Labor Migration: New Directions. University of Illinois Press, 2022. Pages: 360

«Global Labor Migration: New Directions» is edited by Eileen Boris, Heidi Gottfried, Julie Greene, and Joo-Cheong Tham. The book was published by the University of Illinois Press in 2022.

This book offers a comprehensive and up-to-date analysis of the global migration system, with a particular focus on the experiences of labor migrants. The authors examine the historical, political, and economic factors that drive migration, as well as the social and cultural consequences of migration for both migrants and their families.

Looking at migrant workers from the late nineteenth century to the present day, the contributors illustrate the need for broader perspectives that study labor migration over longer timeframes and from wider geographic areas.

8. Labor Migration in Asia. Covid-19 Impacts, Challenges, and Policy Responses. OECD, 2022.

Labor Migration in Asia: COVID-19 Impacts, Challenges, and Policy Responses was jointly produced by the Asian Development Bank Institute (ADBI), the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), and the International Labour Organization (ILO) and published in 2022.

The book analyzes labor migration trends in Asia and puts them in the context of economic and policy developments as well as the changes caused by the coronavirus disease (COVID-19) pandemic. It provides an overview of the labor migration trends to

and from different Asian economies and looks at policy settings in major origin and destination economies of labor migrants.

The report provides up-to-date comparative statistics on labor migration flows in, to, and from Asia. Two statistical annexes offer detailed economy fact sheets and coverage of intra-Asia and cross-regional migration flows.

9. World Migration Report 2020. IOM, 2019. Pages: 479

The World Migration Report 2020, produced by the International Organization for Migration (IOM) in 2019, provides overview of migration trends and developments around the world.

The report notes that the number of international migrants has been growing steadily over the past few decades, reaching an estimated 272 million people in 2019. This represents about 3.5% of the world's population. The top destinations for international migrants are Europe (82 million), Northern America (59 million), and Asia (52 million).

10. Understanding Global Migration / ed. by J. F. Hollifield, N. Foley. Stanford University Press, 2022. Pages: 520

The book Understanding Global Migration was edited by J. F. Hollifield and N. Foley and was published by Stanford University Press in 2022.

Understanding Global Migration offers a groundbreaking account of emerging migration states around the globe, especially in the Global South. Much of the world's migration has been to countries in Asia, Africa, the Middle East, and South America.

This book provides a truly global look at the dilemmas of migration governance: Will migration be destabilizing, or will it lead to greater openness and human development? The answer depends on the capacity of states to manage migration, especially their willingness to respect the rights of the ever-growing portion of the world's population that is on the move.

Анотація кваліфікаційної бакалаврської роботи

This thesis explores the current issues of the global labor market. The work analyzes the mechanisms that guide people in choosing a country for labor migration, identifies the factors that influence these decisions and assesses the consequences of such migration for countries.

The paper highlights the role of international labor migration in the global economy, in particular its impact on economic growth, market relations, competitiveness, and social aspects. Particular attention is paid to analyzing the effects of migration on employment, wages, technological progress and innovation.

The study is based on the examples of specific countries and regions, which allows us to draw conclusions about general trends in international labor migration and its impact on the global economy. The paper contains proposals for improving the management of migration processes to achieve more stable and effective results for both emigrant and labor-importing countries.

ДОДАТОК В

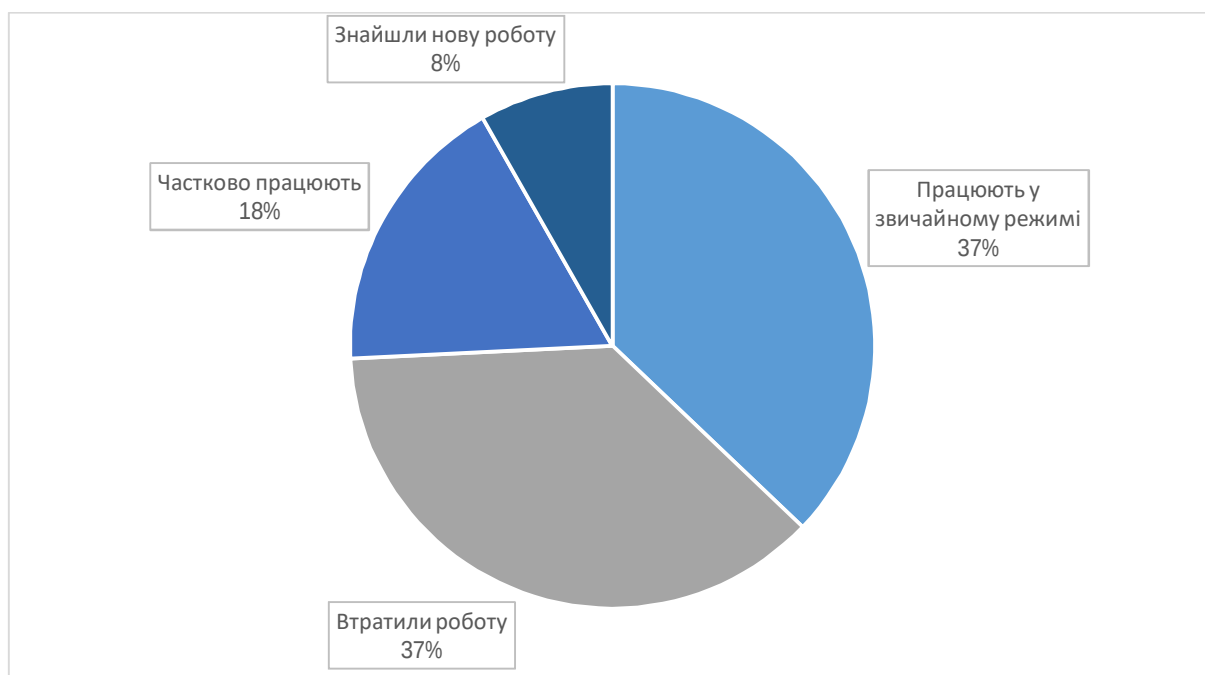

Рис. В1 Кількість українців, які працюють під час війни станом на 2023 рік

Джерело: розроблено автором на основі [36].

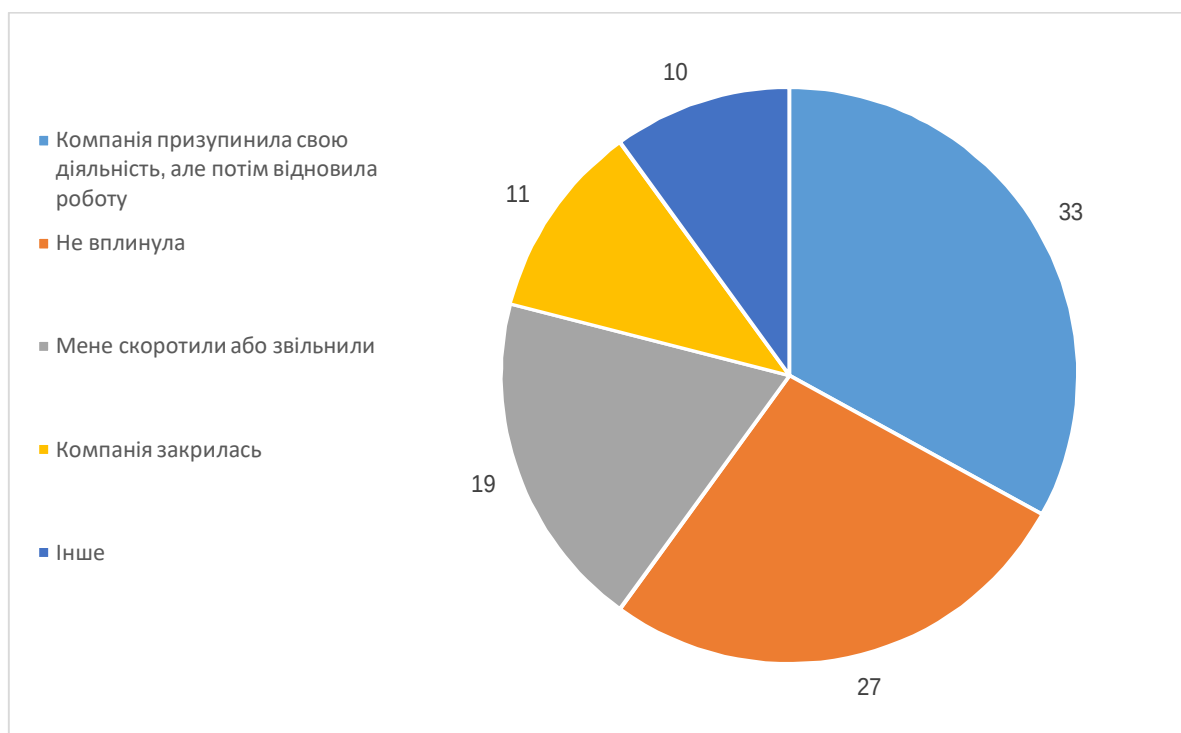

Рис. Г1 Як війна вплину на діяльність українців? [42]

Короткий звіт подібності

Ім'я користувача: Міжнародного обліку та аудит Гавриловський Олек...	ID перевірки: 1016264883
Дата перевірки: 21.05.2024 06:55:29 EEST	Тип перевірки: Doc vs Internet + Library
Дата звіту: 21.05.2024 11:37:01 EEST	ID користувача: 100005725

Назва документа: Парфенюк Вікторії Вікторівни

Кількість сторінок: 54 Кількість слів: 11269 Кількість символів: 84541 Розмір файлу: 349.71 KB ID файлу: 1016054682

3.52% Схожість

Найбільша схожість: 0.51% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1015114993)

2.56% Джерела з Інтернету 367 Сторінка 56

3.11% Джерела з Бібліотеки 566 Сторінка 58

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 4